

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1925 чылда

УЛСАЗААРЫН

1963 ч.

ДЕКАБРЬ

19

ЧЕТВЕРИ

299 (5703).

Өртөө 2 көп.

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН АЛДЫГЫ ЧЫЫЛДАЗЫНЫҢ ҮШКҮ СЕССИЯЗЫ

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң хуралдарының дугайында ИНФОРМАСТЫГ ДЫҢНАДЫГ

ССРЭ-нин Дээди Советинин алдыгы чыылдазының үшкү сессиязы декабрь 17-де Кремльге бодунун ажылын үргүлчүлээ.

Кремльдин Улуг ордузунга эртенгинин 10 шакта Эвилелдин Советинин үшкү хуралы ажыттыган. Эвилелдин Советинин даргазынын оралакчысы депутат М. А. Абдуразаков даргалаан.

1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планының дугайында, 1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин дугайында болгаш 1962 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күсселдезинин дугайында илеткелдер талазы-биле санал берген депутаттар болза: А. К. Антонов (Волховск округу, Ленинград область), И. Г. Кэбин (Таллинн хоорай округу, Эстон ССР), Н. Н. Качалов (Ангарск округу, Иркутск область), Р. Курбанов (Наманганн көздө округу, Узбек ССР), З. И. Халилов (Евлякс округу, Азербайджан ССР), Г. И. Чоговадзе (Потийск округу, Грузин ССР), А. Е. Кочинян (Севан округу, Армян ССР), А. А. Пошкайтите (Паневежск округу, Литва ССР), К. Г. Каракеев (Кара-Балтинск округу, Кыргыз ССР), С. И. Бабин (Тираспольн округу, Молдав ССР), А. Кахаров (Гармск округу, Таджик ССР).

Кремль театрынын бажынынга Националдар Советинин Даргазынын оралакчысы депутат А. Е. Корнейчуктун даргалааны-биле Националдар Советинин үшкү хуралы болган. 1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планының дугайында, 1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин дугайында болгаш 1962 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күсселдезинин дугайында илеткелдер талазы-биле санал берген депутаттар болза: Н. В. Мартынов (Термезск округу, Узбек ССР), С. Бегматова (Москва округу, Кыргыз ССР), А. Ф. Ватченко (Хмельницк округу, Украин ССР), И. Шарипов (Джамбул округу, Казах ССР), В. Е. Лобанов (Глухожск округу, Беларус ССР), В. П. Рубен (Песиски округу, Латви ССР), Э. А. Яска (Кохтла-Ярве көздө округу,

Эстон ССР), О. Д. Онншвиал (Шхинвалскинин көздө округу, Мурнуу-Осетин автономнуг область), К. К. Кайрис (Капсуок округу, Литва ССР), Н. А. Шелокв (Резинск округу, Молдав ССР), Б. Г. Гусейнов (Баку-Шаумян округу, Азербайджан ССР).

Хүндүскүнү 4 шакта Кремльдин Улуг ордузунга Националдар Советинин даргазынын оралакчысы депутат И. А. Каировтун даргалааны-биле Националдар Советинин дөрткү хуралы болган.

1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планының дугайында, 1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин дугайында болгаш 1962 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күсселдезинин дугайында илеткелдер талазы-биле санал берген депутаттар болза: С. А. Мовсеян (Разданск округу, Армян ССР), Б. Д. Бешев (Ухтинск округу, Коми АССР), М. Гапуров (Каахтинск округу, Туркмен ССР), В. А. Кириллин (Наманган округу, Узбек ССР), С. Пулатов (Душанбе округу, Таджик ССР), ССРЭ-ниң Энергетика болгаш электрификация талазы-биле күрүенин бүдүрүлгө комитетинин даргазы П. С. Непорожний.

Хүндүскүнү 4 шакта Кремль театрынын бажынынга Эвилелдин Советинин даргазынын оралакчысы депутат М. А. Абдуразаковтун даргалааны-биле Эвилелдин Советинин дөрткү хуралы болган.

1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планының дугайында, 1964—1965 чылдарда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин дугайында болгаш 1962 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күсселдезинин дугайында илеткелдер талазы-биле санал берген депутаттар болза: В. С. Писарев (Термезск округу, Узбек ССР), С. Бегматова (Москва округу, Кыргыз ССР), А. Ф. Ватченко (Хмельницк округу, Украин ССР), И. Шарипов (Джамбул округу, Казах ССР), В. Е. Лобанов (Глухожск округу, Беларус ССР), В. П. Рубен (Песиски округу, Латви ССР), Э. А. Яска (Кохтла-Ярве көздө округу,

Химия индустриязын хөгжүдөр дугайында партияның айыткан планын боттандыраы коммунизм тургузушкунунун үлүг херээнге чугула чаа салышкын болур.

Чеди чыл планын күүседир, XXII създинин шийтирлерин, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының улуг Программанын амыдыралга боттандыра дээш улам чүткүлдүг ажылдарынче СЭКП ТК-ның Пленуму эр, херээжен ажылчынарны, эр, херээжен колхозчуларны, инженер-техниктиг ажылдакчыларны, эртемниң болгаш культураның ажылдакчыларын, бүгү совет кижилерин кыйгырыш тур.

(СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун доктаалындан).

Ленинчи орук-биле—чаа-чаа тиилелгелерже!

ССРЭ-нин Дээди Советинин алдыгы чымыкын үшкү сессиязы декабрь 17-де бодунун Кремльге үргүлчүлээ. ССРЭ-нин Дээди Советинин хуралдарынын болгаш Эвилелдин Советинин болгаш Националдар Советинин тус-тус хуралдарына чонун төлөөкчилери 1964—1965 чылдарда чурттуң улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планын болгаш Күрүнө бюджетин чугалаажы көргөнер. Бистин чонун коммунисттиг тургузушкунун улуг планынын амыдыралга боттандырыш турар дугайын депутаттар совет парламентиниң бек индиринден саналдарына чугалааш турарлар. Совет кижилерин тургузушкунуң күш-ажылынын түнөөлери шыяла-кайгачкы улуг. Чеди чыл планының атегинден бээр хей чүдүлөр кылдыган, оон даразындагы ийи чылдарында перспективалар болчуг улуг. Бо бүгү чүдүлөр хоорай болгаш көздөниң ажыл-ишчилерин өртүп, үлетпүрү, көдээ ажыл-агый-

ны, бистин бүгү экономикавысты болгаш культуравысты хөгжүдериңге улам бектик сорулгаларын чедиң адыр дээш демиселге чаа-чаа күштерин оларга берип турар. — Партия бисти Ленинчи орук-биле чаа-чаа тиилелгелерге апар чорур — деп, депутаттар чоргаарал-биле чугалааш турарлар. Партияның айытканы коммунисттиг тургузушкунун программанын болгаш СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтирлерин бүгү улустуң дөткүл турарын депутаттар саналдарында тодаргай-биле илергейлээ.

Сессияга көөрү-биле кирген Күрүнө планынын болгаш Күрүнө бюджетинин төлөөкчилерин депутаттар ажыл-агыйын дү-биле дымачалыг чугалаажы көрүшпаш, тодаргай саналдарын кирип, үлетпүрү болгаш көдээ ажыл-агыйда ажылдакчыларын кирип, үлетпүрү болгаш көдөниң ажыл-ишчилерин өртүп, үлетпүрү, көдээ ажыл-агый-

ны, бистин бүгү экономикавысты болгаш культуравысты хөгжүдериңге улам бектик сорулгаларын чедиң адыр дээш демиселге чаа-чаа күштерин оларга берип турар. — Партия бисти Ленинчи орук-биле чаа-чаа тиилелгелерге апар чорур — деп, депутаттар чоргаарал-биле чугалааш турарлар. Партияның айытканы коммунисттиг тургузушкунун программанын болгаш СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтирлерин бүгү улустуң дөткүл турарын депутаттар саналдарында тодаргай-биле илергейлээ.

Сессияга көөрү-биле кирген Күрүнө планынын болгаш Күрүнө бюджетинин төлөөкчилерин депутаттар ажыл-агыйын дү-биле дымачалыг чугалаажы көрүшпаш, тодаргай саналдарын кирип, үлетпүрү болгаш көдээ ажыл-агыйда ажылдакчыларын кирип, үлетпүрү болгаш көдөниң ажыл-ишчилерин өртүп, үлетпүрү, көдээ ажыл-агый-

жудаашкынның чылдаганы болза чаа бүдүрүлгелерин турарынын планын күүсетип турары, оларны ажылдакчы кирип ооздалды турары, а ол ишкеш чаа бүдүрүлгелерге технолоттуг чорудууларын кедергей узун хуусааларда шийгээдиң ап турары болур. Бар болуп турар чептерин чылдары-биле ам республикада хей чүдүлдерин кылды турар деп, эш Гусейнов демдегелээ. 1964—1965 чылдарда Азербайджанга химия үлүг-биле хөгжүрү. Минералдыг кемшиктилгелер болгаш үнүштер камгалаарынын зиниктиг чүдүлдерин бүдүрүлгезин камгалаарына болгаш ассортиментини күндүлдеринге оңа кичээлгени салды турар. Чажээ, минералдыг кемшиктилгелер бүдүрүрү 1963 чылда дөткүлден берге, 1965 чылда 22,3 катан өсөр. Ам бүдүрүрү үндүрүп турар химия продукциянын шыярыны өткөндөргө шыгыны кичээлгени салган турар. Өзүп турар химия бүдүрүлгелерин белекеттигин тускай эртемниң кадрлар-биле хандыраарынын эржекч чугалааны эш Гусейнов бодунун саналына оңалап демдегелээ.

Улуг химия Таджикстанда-даа бар апарган. Тажик ССР-нин Министрлер Чөвүлелинин даргазы Абдулахад Нахаров ол дугайын сессиянын хуралында демдегелээ. Химия индустриязын камгалаары — Баштын аот-тук заводунуң тургузушкуну Тажикстанга эгелээр дээринин дугайында меджи республиканың ажылы чоннары өөрүшкү-биле уткан деп, ол чугалаан. Оон сонда өске улуг бүдүрүлгө — Тажикстандын электротехниктиг камбанын камгалаа кирер. Ур өвөс эртен сонда минералдыг кемшиктилгелерге республиканың херекте чүдө долду-биле хандыраары турар өвөс, харын-даа оларны Тажикстандан үндүр сөөртүр апар дээр деп, оратор чугалаан. Ол хогжүдөрү-биле камгалаарынын республиканың химия үлетпүрүңге утандырган турар.

Улус ажыл-агыйын химижидерин каттыштыр...

Партиянын төлөөкчилери, химия индустриязын хөгжүдеринин планын боттандыра чорук коммунизмни тургузуарынын улуг херээнге чаа чугула салышкын болур. СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун доктаалында айтылган болза: «Ол программаны боттандыраары партиянын болгаш күрүенин аң чугула сорулга деп санаар, үк сорулган күүседиринге чокку үеде партиянын болгаш улустун күштерин мөөнөзери эржекч чугула». Химия индустриязын хөгжүдеринин, улус ажыл-агыйын химия индустриязын айтыраары сессияга сана болчурааңге илереп турары мунча болдиги-дир.

Украинаның улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин планын төлөөкчилери химия үлетпүрү оңалап хөгжүдериңге көрүп турар деп, Украинаның Министрлер Чөвүлелинин даргазы, депутат И. П. Казанец демдегелээ.

Химия бүдүрүлгезинин хемчээдин ийи чылдарын дугузууда 36 хуу утанды, ылангыч пластиктиг массалар, смолалар болгаш химияның волоколор бүдүрү үндүрери барык-ла 1,6 катан, үнүштер камгалаарынын химияны чүдүлери — 1,9 катан өсөр. Минералдыг кемшиктилгелерин 31 хуу хөйүн бүдүргөн турар. Ийи чылдарын дугузууда улуг химиянын 51 бүдүрүлгелерин чаарты тургузурын болгаш камгалаарын, 8 чаа бүдүрүлгелерин тургузурын баш үдүр көрүп турар. Бо чылга болаарга, хемчээлчөк улуг капитал

салышкыннарын республиканың химия үлетпүрүңге утандырган турар.

Минералдыг кемшиктилгелерге болгаш үнүштер камгалаарынын чүдүлдеринге Узбекстандын хөвөт ажылынын херектедери хандыраары-биле чуну кылып турарынын дугайын Узбекстандын Компартиязынын ТК-ынын секретары Н. В. Мартынов чугалаан. Чеди чылдын тинчүзүнде республикага 2,5 миллион тонна хире минералдыг кемшиктилгелерин бүдүрү үндүрер апар. 1958 чыл-биле дөткүлден, аоттуг кемшиктилгелер бүдүрү үндүрери барык-ла 4 катан көвүдөр. Шап мылтык өздөткөн чедиң адыры-биле амылган турар бүдүрүлгелерин күчүгү утандыраары болган чаа бүдүрүлгелерин дөткүл тургузурын төлөөкчилери, Илангыч Чиркитин болгаш Самаркандын химия бүдүрүлгелерин чаартып, Ферганда аоттуг кемшиктилгелер заводун болгаш Ортакы Азияда эң үлүг Навоие химия камбанын дөткүл тургузуш турар.

Аммиакты болгаш аоттуг кемшиктилгелерин адыры-биле бодустан ажылдарына республикада улуг кичээлгени салды турар. Буларга газтыг черин ажылдары-биле амылган кылып турар чорук Узбекстандын экономикаын амыдыралында чаа арнын ажылып турар. Эш Мартынов бо бир кончуг чугула айтырыкта — өвөс өвөс ажылкы берип турар, металлургия болгаш

Тудуг болгаш техниктиг депшилге

СЭКП-нин XXII създининин айытканы экономиканы кол сорулган херек кырынга боттандыра — коммунизмдин материал-техниктиг базаны тургузар талазы-биле организаачты улуг ажылды Коммунисттиг партия, оон Ленинчи Төп Комитетин хуу бүрдө шийтирлерин чорудуп турар. Бо сорулганы шийтирлөөүңге кончуг улуг роль капитал тудуунга оонаар.

РОФСР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын оралакчысы, РОФСР-нин Тудуг министри Н. Н. Началов тудуунун айтыраары бодунун саналына чугалаан. Тудуунун республика министрствозу Россия Федерациясында тургузулган деп, ол демдегелээ. 470 ажыг тудуг трестерин каттыштырган девицеор айы-биле 23 кол эргелдер республиканың экономиканың үлүг районнарында амылган турар. Партия болгаш чаагыт тудуг талазы-биле аң чоруктан хемчелеринин өсүрү үнүшле кылдыгарынын болгаш амыдыралы чугалааны тудуун эргелет башкаарын эде тургусканынын сонда эртен мында-ла хей өвөс үе бадтык көргүскөн. Министрство болгаш оон девицеор айы-биле кол эргелдерин тудууларын улам тодаргай болгаш шыялыны үндүрүп турар апарган, оон түнөөлөндө тудуг организацияларын дээр амылган турарлар.

Улуг химия Таджикстанда-даа бар апарган. Тажик ССР-нин Министрлер Чөвүлелинин даргазы Абдулахад Нахаров ол дугайын сессиянын хуралында демдегелээ. Химия индустриязын камгалаары — Баштын аот-тук заводунуң тургузушкуну Тажикстанга эгелээр дээринин дугайында меджи республиканың ажылы чоннары өөрүшкү-биле уткан деп, ол чугалаан. Оон сонда өске улуг бүдүрүлгө — Тажикстандын электротехниктиг камбанын камгалаа кирер. Ур өвөс эртен сонда минералдыг кемшиктилгелерге республиканың херекте чүдө долду-биле хандыраары турар өвөс, харын-даа оларны Тажикстандан үндүр сөөртүр апар дээр деп, оратор чугалаан. Ол хогжүдөрү-биле камгалаарынын республиканың химия үлетпүрүңге утандырган турар.

УЛУГ ЛЕНИННИҢ АЙЫТКАН ОРУУ-БИЛЕ

«Правданың» декабрь 17-де мурнуку чүүлү

сөөндө (1958 ч.) химия үлетпүрүн хөгжүдөр талазы-биле өвөс өвөс чүдүлөр кылдыган. Беш чылдарын дугузууда индустриянын ол адырынга капитал салышкыны 5,3 миллиард рубль четкен, ол болза совет эрге-чагырганың эртен дөткүл чылдарынын дугузууда химия үлетпүрүн хөгжүдериңге салышкын кылында барык-ла бугун чартып катан хей болган. Беш чылдарын дугузууда химиянын 35 заводтары болгаш 250 ажыг улуг бүдүрүлгелерин ажылга кылган. Ам химия үлетпүрүн кол фондусуларын үштүп ийи кезин чеди чылдын чылдарынын дугузууда туткан заводтар болгаш дөткүл турар. Беш чылдарын дугузууда химия продукциянын бүдүрү үндүрери 89 хуу, оон иштинде пластиктиг массаларын бүдүрери 2,3 катан, химияның волоколорун — 1,9 катан, минералдыг кемшиктилгелерин — 1,6 катан көвүдөн.

Кылдыган чүдүлөр хей. Мында-да-да амылдар чүткүлдүг бурну-гаарал бар чорур. Эртемниң болгаш техниканын эң чаа чедишкын аныкыны, сөөлү чылдарда ада-чурттуң база даштыкынын практиказын болза химия индустриязынын өзүп турар аргаларын, ниятлелдиң бүдүрүкчү күштерин хөгжүдериңге оон ролюн бедийт турар. «Коммунизм дээрге совет эрге-чагырга биле бүгү чуртуу электризацияны каттыштырганы ол болур» деп, В. И. Лениннин мерген естерин Пленумга бодунун илеткелгени айтып шыяшкан, эш Н. С. Хрущевтин чугалааны болза: «Бо өвөс В. И. Ленин диниг турган болза, ол ам барык-ла мынчаар чугалаар ийи: коммунизм дээрге совет эрге-чагырганы биле бүгү чуртуу элентрижерин

хемчээл-биле ажылдааттыган турар ужураш. Химия индустриязын дүргөн хөгжүдери кылдыл волоколорун, хемчү созуур чүдүлдерин, пластиктиг массаларын, синтетиктиг пленкаларын бүдүрерин шыякы-биле көвүдөдү арнын бээр болган ичанагаар оидет-леп база өске-даа барааннарга совет улустуң херектедери улам долду хандыраарынын айтыры дүргөн шийтирлөөүңге. Машина тудушкунуна болгаш аар индустриянын өске-даа адырындагы химия камбак перспективаларын ажылдып турар.

Химия үлетпүрүн дүргөн хөгжүдериңге талазы-биле СЭКП ТК-ның Пленумунун хуулап алган аажок үлүг программаны кончуг хей капитал салышкынын негеп турар. Ол болза чеди чылдар дугузууда 42 миллиард рубль болур. Совет эрге-чагырганың бүгү чылдарынын дугузууда бистин күрүневиң улустуң херектедери шуут хандыраары-биле холбашкан бүдүрүлгелерин адырында ол хире хей капитал салышкынын тускайлап бээр арнын бир-ле дугууар алганы ол. Мынчанга совет кижилеринин чаагай байдалын узам ылай бедидеринин сорулгаларын шийтирлөөүңге бажыг үндөдүрүп бооп турар. Химияга чаргыдааттынар салышкын долду-биле делер эгиттеринден алдыда, чеди чылдын дугузууда чуртка 15 миллиард рубль камналарын бээр. Мынчанга химия үлетпүрү, оон хөгжүдүлгелерин хемчээл болза, камбарган дагынаар бүдүрүлгелер болгаш улустуң чаагай чорур бедидеринге улам-ла улуг хөмчөөлү чылдынын бээр апар.

СЭКП Төп Комитетинин доктаатканы болза: «Эш Н. С. Хрущевтин илеткелинде тайылылоан нелир чеди чылдарда (1964—1970) химия үлетпүрүн улам ыңай хөгжүдери-

Моссоветтин күүскомунга Н. С. Хрущевтун беседазы

СЭКП ТК-ның Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев декабрьның 17-де ажылы чоннар депутаттарынын Москва хоорай Советинге барып чорган.

Моссоветтин күүскомунун даргазы В. Ф. Провинский, СЭКП-нин Москва хоорай комитетинин бирги секретары Н. Г. Егорчев, ССРЭ-ниң Курдууунун чанында хамааты тудуг болгаш архитектура талазы-биле күрүнө комитетинин даргазы, ССРЭ-ниң министри М. В. Посохин олар найысылалды улам ыңай чаарты тургузуарынын чамдык төлөөкчилерин Н. С. Хрущевка илеткен. Ылангыч Москваң кудумчуларына чер адааның чаа өдүлгелерин тургузуарынын төлөөкчилери-биле Н. С. Хрущев таныжып көргөн.

Митышининин тудуг материалдары бүдүрүр камбаныны белектер кылганы, чагы бажынынар Моссовет хереминде организастан делгезин Н. С. Хрущев көргөн. Ол бажынарны дерип тургузуарынын синтетиктиг материалдары — стенопластикти, стиропорну, ыш-чонгу плиталарын ажылгап турар. Ол бажынарны ажылчы чоннар дыштан

нып чурттаары-биле хоорай чанынын районнарына дерип тургускан турар. Ол бажынар 2-ден 5 чедир кижилег өг-бүлөгө таарыштыр кылдыган. Химия үлетпүрүн хөгжүдөр чорук ыңдыг бажынарны хей санын кылдыр бүдүреринин аргазын бээр.

Кудумчулар арыгпап аштаар болгаш яны-бүрү тудуг материалдары сөөртүр чаа машиналарын Н. С. Хрущев база-ла көргөн. Техниканың колбазы-биле амылгаларын, болбазы-биле конструкциялар чаа машиналарын дидими-биле шийгээдиң Моссоветтин удурутчуларына ол сумелзэн.

Моссоветтин күүскомунун болгаш СЭКП хооромунун амылдакчылары биле беседага Н. С. Хрущев найысылалды улам ыңай чаарты тургузуарынын болгаш чаагайыдарынын талазы-биле элзэн хей чазалгаларын болгаш куузаашкыннерин кылган. Беседага СЭКП ТК-ның тудуг кылдыгынын эргелекчиси В. П. Абызов, «Гламосветотранстың» начальниги И. М. Говерман, чаагайыдылга тудуушкунун эргелекчиси начальниги Д. И. Панов болгаш Моссоветтин

база СЭКП хооромунун өске-даа амылдакчылары киришкен. (СЭТА).

СЭКП Төп Комитетинин элчелгиг Пленуму ажылын дооскан. Пленум декабрь 9-тан 13-ке чедир беш хуу үргүлчүлээ. «Химия үлетпүрүн дүргөн хөгжүдери — көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелерин күдүреринин болгаш улустуң чаагай чорунуң өздөлдөүгүн аң чугула үлүгүз деп, эш Н. С. Хрущевтин тодаргай болгаш ханы утанды илеткелдин, түнөөл чугалаан. ТК-ның Пленумунун чангыс үн-биле хуулап алган доктаалын совет улус аажок улуг сунуурга-биле болгаш ийи деткишкын-биле уткан.

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтирлерин болза марксизм-ленинизмдин чогаалдык эзу-биле хөгжүдериңге чагыштырар улугер чирээни болур. Бистин партиявыс, оон Ленинчи Төп Комитетти партиянын XXII създининин берген утандыгынын, СЭКП-нин анаа хуулап алган Программанын амыдыралга канчаар шүдүргү болгаш хажык чокка боттандыраары турарын ол шийтирлер тодаргай көргүзүп турар.

Партиянын XXII създининин сөөндө ТК-ның Пленумнары үлетпүрү, тудугу, көдээ ажыл-агыйын удуруттуун талазы-биле өйү көлгөн, тодаргай айтыраарынын чугалаашкан, коммунизмни камбазы-биле тургузуарынын байдалдарында улус ажыл-агыйыга партияның удуруттууларын аң чугула ужура-дуузын организаачты хемчелерин, партиянын идеолоттуг ажылынын айтыраарынын ажылдап кылгалаан. Коммунизмдин материал-техниктиг базанын тургузуары — партиянын болгаш улустун кол экономиканыг сорулгаларын шийтирлөөүңге бирги черегини ужура-дуузын, социалисттик экономиканы хөгжүдериңге кол утандыгынын бирээзинин дугайында айтыраарынын ТК-ның чаа доозулган декабрь Пленумунга тургускан. Ындыг утандыгынын болза көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелерин дүргөн күдүрерин болгаш улустуң чаагай чорунун өздөлдөүгүн хандыраарына илдилг химия үлетпүрү хөгжүдери болур. СЭКП ТК-ның май Пленумунуң

Эш Н. И. Голубети Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Хүндүлел бижи-биле шаңнаар дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун ЧАРЛЫ

Хей-ниинтинин корум-чурум камгала министрствозуну организаарына хей чылдарда ажылдап келгени дөө, түрүттүгөн хүндүнден бээр бекти хар зарлаанынга холбаштыр. Тыва АССР-ниң ХККМ-нин министриниң оралакчысы эш Николай Ильевич Голубети Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Хүндүлел бижи-биле шаңнаар.

Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун даргазы Б. ДОЛЧАНМАА. Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун секретары К. ДИИГА.

Кызыл хоорай, 1963 чылдын декабрь 18.

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН АЛДЫГЫ ЧЫЫЛДАЗЫНЫН ҮШКҮ СЕССИЯЗЫ

ЛЕНИНЧИ ОРУК-БИЛЕ—ЧАА-ЧАА ТИИЛЕЛГЕЛЕРЖЕ!

(Төнчүзү, Эгеми 1-ги артында)

Инциденттер, бистин түзүлүшү, аягында ам-даа хөй чептер бар деп, эш Качалов айткан. Бар куралдары болгон аргаларында аягы чедир чептер ажылап турар-дыр бисе, болдуңан жоктууларын алган хөй түзүлүшү ам-даа аягы артында. Чагычмаларын талашып техник документацияны база технология түзүлүшү чөгүрү үзүндө бер-бей, үр сөздөрдү келгенини, а ол ышкы дериштерин чыгыш шырлар болгонунда жүрүндө немдө бергездешкенер хөй таварларда, оон иштинде улут химияны түзүлүшүндө тыптып келген.

Бедик шынарды технология документация болгон дериштерин чөгүрү түзүлүшү чөгүрү хуураалында хандырып бери бистин албан-хуураалында деп харысаалгаам чамды ажылапкыларын бодалай турары көчүт хомулаңды-дур деп, оратор чугулаан. Мындай аягылышын эш чугулаан план организационна база бар, түздү ажылапкыларын планарына чалаларын киририден олар өйтпөл, тускайла беринген капитал салымшыларын деп-ленден кудуатнас дөш боттот өзү түзүлүшү планардан казывай турарар.

Чагычмаларын — улут ажылапкы чөгүрүлөрүнүн болгон бүдүрүлгөдөрүн, а ол ышкы адырлар айыл-биле комитеттерин база төлөвлөп организационна чөгүрү түзүлүшү кучуларын ажылапкы киририден хуураалы дөш харысаалгаам бидери чөгүрү болуп ийик деп, эш Качалов мелеген. Түзүлүшүн доктааттыган хуурааларында ажылапкы кирири, төлөвлөп бүдүрүлгө кучуларын дүргөн шөгүрүлгө адырлар дөш олар түзүлүшүндө болгон бүдүрүлгө ажылапкылар-биле денте харылаар ужурут.

Төлөвлөп организационна чөгүрүлгөдөрүн бистин дугайын Армениянын Министрлер Чөгүрүлгөдөрүн Даргазынын бир оралакчысы А. С. Мессенс база чугулаан. Киевтин «Промпроект» институту болгон өскө-даа чамдык организационна Ереванга синтетикти кучурутү заводун чаргыларын болгон адырларын төлөвлөп чөгүрүлгөдөрүн шөгүрүлгөдөрүн чаргыларын болгондугун ол айткан. Ол чаргылар курунеге улут когадыры чедирген.

ССРЭ-нин Курланы, ССРЭ-нин

Чаа болгон депшилгелиг чүүлдерни—үлетпүрже

Эртем-техниктиг депшилгелиг ком-мунист тургузушкунга бараан болдуары — практиктиг улут со-руда. Бо дугайын депутаттар бот-тарын саналарына чугулаан турар. Экономиканы дүргөн хөг-жүлдөн хандырар, коммунист тур-гузушкунун улут хөргөне чаа-чаа согулаарын чедир адыр тө-лөдө, эртемни болгон техниканы чедикширини үлетпүрже база кө-дө ажыл-агыйга улам-ла калбаа-биле шөгүрүлгөдөрүн ажылапкыларын өргөжөк чугулаанын дугайын олар өптөлөп мелегендер.

Ленинградтын үлетпүрүнүн ажы-лапкыларын техниктиг депшилгелиг тик түзүлүшү деп бистин чүртү-вуска шөгүрүлгөдөрүн санал турган. Эртем-ни болгон техниканы чаа чугу-ларын, мурнакчы дүргүлгөдөрүн бүдүрүлгөдөрүн шөгүрүлгөдөрүн адырларын мында хообу болгон. Ленинградтын эконо-миктиг районунун аягы чөгүрүлгөдөрүн мурнакчылар-биле чарышпашан, чедик чөгүрүлгөдөрүн эртем беш чыл-дарына дүргүлгөдөрүн бүдүрүлгөдөрүн хөгжүлдөргө чаа-чаа чедикширини чедик алган Ленинградтын экономиканыг районунун улут ажыла-пкы чөгүрүлгөдөрүн даргазы А. К. Антонов айткан. Чиге, машина тудуунун таламы-биле 1965 чыл-да куустетир кылдыр чедик чыл-ла планды көрдүгөн өзүлгөдөрүн беш чыл-да чедик чедик алдыган. Беш чыл-да дүргүлгөдөрүн пландан ажыр 2,6 миллиард рубльдин продукцияны бүдүрүп үндүргөн. Бүдүрүлгөдөр чаа техниканы, механицианы болгон автоматчицмаларын шөгүрүлгөдөрүн ажылапкыларын үлөйлөшө күш-ажылапкы бүдүрүлгөдөрүн бекиткенин күсөлү-биле оон кодууна чедик алган деп, оратор мелеген. Шөгүрүлгөдөрү алдынан беш мүн хире чаа приборларын, машиналарын, кыл-дырларын болгон өскө-даа чаа хөй чүүлдерин чүртүн улут ажыла-пкыларын 1964—1965 чылда ленин-градчылардан алган турар.

Машиналарын, приборларын болгон өскө-даа кылдырларын бекит-кени шынарды хандырары чөгүрүлгөдөрү болуп турар деп, эш Анто-нов мелеген. Кылдырларын бүдү-рүшүн хынаар 50 ажык лаборато-риялар улут ажыл-агый чөгүрүлгөдөрүн бүдүрүлгөдөрүндө тургу-зган, машиналарын болгон приборларын хынап көрүшү херексел-дери дыка калбарган. Стендлерин, шөгүлө станцияларын, ишкер дериш-терин тургузар таламы-биле кур-гиле планарында көрдүгөн ажыла-рар эш чугулаа тудулар объекталери болгон чаргылар болуп ужурут деп санал турар бис.

Ленинград үлетпүрүнүн продук-ция бүдүрүлгөдөрүн сорулганын чөгүрү чаа кучуларын көндүрүлгөдөрүн өзөс, харын-даа кодууна чаа тех-никаны шөгүрүлгөдөрүн ажылапкыларын, бүдүрүлгөдөрүн специализациянын,

Түрдүү болгон үлетпүрүнү адыр-лар айыл-биле Курне комитеттери төлөвлөп организационна чөгүрүлгөдөрүн үлөйлөп-биле экижидерин хөгжөмгөлөрү адыр өргөжөк чугулаа деп, эш Мессенс мелеген.

Капитал тудууну улам ийик ин-дустриализацияны, тудуунун хуу-сааларын кызырларын болгон чар-гылардын экижидеринге химия үлетпүрүнүн хөгжүлдөшүн улут ужур-дузанын дугайын Москва хөргөй Сөведини куускомуну дар-газы В. Ф. Промыслов мелеген.

Сөөгү чылдарын дүргүлгөдөрүн Москванын тудуунга химия матери-алдарын ажылап келгенини дүр-жүлдөү химиянын чедикширини тудууга шөгүрүлгөдөрүн негиздерини экономиканыг улут ажылапкы тодар-гай херечиле турар. Москванын Кол тудууну тудуу организаци-онна синтетиктиг линолеуму бол-гон пластикини ажылапкылан, 1800 мүн дөргөдөн метр шалалар-ын бо чынып кылган эш Промы-слов айткан. Ол чөгүрү тудуунун чаргылар өрткөдөрүн барык-ла 5 миллион рубль хемчөдө кызырар болгон 100 мүн кубометр тудуу иж-жын камнал адыр арганы берген. Синтетиктиг тускай хырбак ажы-лап турган, ийик-вологно плиталар-дын 1200 дөргөдөн метр ажылапкы база кылган. Ийик материалдардан ол экижидерин кылбаан, 200 мүн дөргөдөн метр тудуу ажылапкы кам-налган чедик алган. Санитар-тех-никтиг деришкенирин тудуунга пластмассадан кылган дериштер-ин ажылапкы чөгүрүлгөдөрүн хөй кам-налган берип турар. 1964 чылда Москва полиэтленит хообайлар-биле 100 бажынарга канализация болгон 10 чүртүлгө бажынарга — соок суг хандырларын шөгүрүлгөдөрүн дериш көрдүгөн турар. Пластмассадан кылган бир мүн тонна хообайларын бажынардын ийикти соок суг хандырларын болгон канализация системаларын дериштерин ажылапкы, ол чөгүрү 18 мүн тонна метр хообайларын содурут көчүт содуу болуп турар деп, эш Промыслов мелеген.

Амгы уенин архитектурамын чаа, чык, бижы болгон камнаа-ла түзүлүшүн болгон деришкени-нерин тургузар таламы-биле кайг-мчык улут аргаларын архитектура-га болгон тудууларга химия ажы-лап берип турар деп, оратор чугу-лаан.

бар дериштерин дээр ажылапкыларын күсөлү-биле чедик адыр көр-дүгөн деп, эш Антонов өптөлөп мелеген.

Бүдүрүлгө кучуларын өстүрү-рини болгон чаа техниканы, эртем-нин чедикширини бүдүрүлгөдөрүн шөгүрүлгөдөрүн ажылапкыларын арасында кырыл харылааны Казахстаннын Компартиянын ТК-зынын секрет-ары М. С. Соломенцев айткан. Бо чедик чылда Казахстаннын үлетпүрү көстүп көрбөн дүргөн темпаларыг хөгжөдөн деп, ол чугулаан. Үлет-пүрү күш-ажылапкы бүдүрүлгөдөрүн 23 хуу бедир кылдыр көрдүгөн планын эртемни чедикширини база мурнакчы дүргүлгөдөрүн бүдүрүлгөдөрүн шөгүрүлгөдөрүн ажылапкыларын күсөлү-биле 28 хуу бедир чедик алдыган. Чедик чыл планын чыл-дарында 600 ажык чаа бүдүрүлгө-дөрүн болгон чехтерин туткан. Казахстанда ажылапкы кирген. Бо чылдарын дүргүлгөдөрүн химия үлет-пүрүнүн продукциянын бүдүрүн үн-дүрүлгөдөрүн бижы ийик калган көрдүгөн оратор чөгүрүлгөдөрүн-биле мелеген. Үлетпүрүн бүгү адырлар-ын, хамкыты мурнуна химия индустрияны улам ийик өстүрү-рини 1964—1965 чылдарда Казах-станнын улут ажыл-агыйын хөгжү-лдөрүн планын төлөвлөшүндө көрүп турар. Элементтиг фосфор, поли-тилен, фосфор кислотасы, сульфотол, этилендет, нон-солуга смола ыш-кыш ийик чугулаа химия продукту-ларын бүдүрүшү организационна база көрдүгөн. Бо чугулаа улут хер-ектин таламы-биле Казахстаннын ажыл-ишчилери эртемденерин болгон тускай эртемденерин дү-занына дыка идеген турар деп, эш Соломенцев чугулаан. Бо тала-мы-биле хамкы ужур чүдөл дие, химия болгон өскө-даа адырларын бүдүрүлгөдөрүн чедикширини тудуу тургузары төлөвлөп докумен-тацияны болгон технологияны дериш-терин чөгүрү хуураалында чаа туду-ларга көрүлүп бөрдөн ден дыка хандырларын болуп турар. Чи-жө, Гурьевкинни политленит за-водунун бирин эччөөн ажылапкы киририн Москванын «Гипротоп-пром» деп институту саздып турар, ол институту төлөвлөп доку-ментацияны чөгүрү үзүндө бербөн. Төлөвлөп болгон эртем-ишчилер институттарынын ажылапкы экижидер, а ол ышкы тудууну турар объек-талерин материалдар, ылангыя хим-ия дериштерин чөгүрү үзүндө хандырар таламы-биле немдө хем-чөгүрүлгөдөрүн Улут ажыл-агыйнын дө-дө чөгүрүлгөдөрүн, Куртулгуну бол-гон ССРЭ-нин адырлар айыл-биле Курне комитеттеринин ар чөгүрүлгөдөрү өргөжөк чугулаа. Фосфор бол-гон минералдыг чедикчицлелерин бүдүрүп күчүлүг баазаны Мурнуу Казахстан крайга тургузары-биле холбаштыр «Гипрохим» институту-

түн салбырын, а ол ышкы фосфор үлетпүрүнүн улут эртем-ишчилер институтун организационна чөгүрүлгөдөрүн чугулаанын дугайында ай-тырыгы оратор көдүргөн.

Россия Федерациянын экономика-нын дараамында ийик чылдарда хөгжүлдөрүн кайгамчык чаагай перспективаларын дугайын И. И. РСФСР-нин Министрлер Чөгүрүлгөдөрүн даргазын оралакчысы, РСФСР-нин Курланынын даргазы депутат К. М. Герасимов болуп чугулаан. Россия Федерациянын планында топ черин химия үлетпүрү ээлеп турар, ий-чаарга Россия Федерациянын химия үлетпүрү чүртүн бүгү химия продукциянын дөрттүгү үштөн ажык кезин ам берип турар. Химия үлетпүрүнүн пластикиг мас-саларын, синтетиктиг смодаларын, химия волокондарын, синтетиктиг каучукту бүдүрүп турар адырларын оон-да дүргөн хөгжүрү. Машина тудууну улам ийик хөгжүлдөрү көсүчү черин ээлеп турар. Ийчаарга машина тудууну, прибор болгон радиоэлек-троника техниканын өн-лө деп-шилгелиг адырларын мурый хөг-жүдөрү сорула салдыган. Машина тудууну улам ийик специализация-рын оон дүргөн саймарларын кол чөгүрүлгөдөрүн бирөөн болуп турар деп, эш Герасимов өптөлөп мелеген. Нийти машина тудуунга ажылапкы технологияны чөгүрүлгөдөрүн болгон кылдырларын бүдүрүп турар бүдүрүлгөдөрүн база чехтерин бир-ги эччөдө специализация сорула-га салдыган. Шүтүлүп, талпап кыл-дыр чүүлдерин база нормалыг ре-дукторларын бүгү бүдүрүлгөдөрүн бештин барык дөрт кезин чедик чыл планын төнчүзүгө чедир специ-ализациятынган бүдүрүлгөдөрү буюр мөөнөлөрү көрдүгөн.

Көдө ажыл-агыйнын хөгжүлдөшүнө—дүргөн темпаларын хандырар

Чөгүрүлгөдөрүн продукттарына, үлетпүрүнүн көдө ажыл-агыйын чөгүрүлгөдөрүн хөгжүлдөрүн бүрүн хандыр-ар депиле чедир көдө ажыл-агый бүдүрүлгөдөрүн дүргөн көдөрү — коммунист тургузушкунун үлөйлөп адырларын бирөөн болуп турар. Амгы үе-чарда көдө ажыл-агыйнын хөгжүлдөшүнө чиге-ле шөгүрүлгөдөрүн СЭКП ТК-нын чаа бо-луп эртем Пленумунун шийтирлө-рүн болгон И. С. Хрущевтин ийек-келинде тодаргай айткан. Ол чиге-ле шөгүрүлгөдөрүн шалымкы саймарларын, көдө ажыл-агый культураларын дүжүттүнү база мал ажылапкы продукциянын бедирин болуп турар.

Бо эш чугулаа айтырларын 1964—1965 чылдарда бистин чүртү-вустун улут ажыл-агыйнын хөгжү-лдөрүн планында болгон ол-ла хуураа-да Курне бюджетинде тодаргай айтып көргүскени база ук айтырларга же улут кичөөгөйни сессияда утланды-рып турары чедир бидинген.

Көдө ажыл-агый продукциянын бүдүрүшүн көндүрүп дөш демисел-дин айтырларын, көдө ажыл-агый химиянын саймарларын, шөл-дөр болгон мал фермаларында ажылапкы механизацияны — бүгү санал бергенерин кичөөгөйнин төвүгө турган. Казах ССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Дарга-зы И. Шариповтун өптөлөп меле-ген болса, кур черлерин шөгүрүлгөдөрүн таламы-биле партияныг чөгүрү үзүндө болгон мерген уаанын болганын амырлар бүдүрүлгөдөрүн баяткап турар. Кур черлер районнарын ажыл-агыйларын күргөне дөрт миллион ажык пуд бараанын тарааны күргөне дужаганар. Кур черлерин шөгүрүлгөдөрүн эгелөөгө чедир эртем беш чылдардамы-биле дөшкөргө Казахстаннын кур черлер районнарын чедик чыл планын беш чылдарын дүргүлгөдөрүн сүттү белеткөөрүн 3,7 катан, саржаны — 3,1 катан көүдөткөн.

Тараа дужар таламы-биле рес-публика бо чылын күргөне мурнуга улут өргөдүл арткап деп, оратор мелеген. Хөй тарыла шөлдөрү кал-дышыга алыскан. Ийчаалжжөк, дүжүттүн чыгыс болганын түгө-агар-бойдуштун берге болгон бай-даларына шамнаар болса ол кан-чал-даа таарышпас деп, эш Шар-ипов чугулаан. Агротехниканы бед-ийдик, хөрүгүнү болбаазардык кыл-дырынын чаа аргаларын, ажылап, черин сугартып турган, кандаш-кынынын уруктарында бүрүн чый-лап болуп аргалар бар. Ораторнун бодалын сугатар адырда, мурнакчы дүргүлгө болгон депшилгелиг агро-техника кур черин бүгү ажыл-иш-чилерини ажылапкы болгон турар ужурут.

Сугаттын чер ажылап саймар-дыр таламы-биле партия Топ Коми-тетин болгон Совет чакытык хем-чегерин Казахстаннын ажылапкы чон-лары чыгыс өн-сеткилдег дөткөн, чүдүлдүгүнүн турар, чүгө дээр, кур черер улут байлактарын үнер дө-лү болуп турар деп, эш Шарипов мелеген. Сугаттын тарыла шөлдерин калбартып болгон дүжүттү бед-ийдер таламы-биле практиктиг хем-чегерин чөгүрүлгөдөрүн кылган, рес-пуб-ликада ботандырып турар.

Литванын Равилишк районун-да «Драугас» колхозуну хаван фер-

Улетпүрүн, оон эң депшилгелиг адырларын, көдө ажыл-агыйын улам ийик көдүрүр таламы-биле 1964—1965 чылдарда улут ажыла-пкынын хөгжүлдөрүн планында көр-дүгөн программаны, техниктиг деп-шилгелиг ботандырар чорук комму-низмни тургузарын улут хөргөне чаа-чаа чедикширини болуп арга-ны хандырар деп, эш Герасимов чугулаан.

Техниктиг депшилгеле улут кич-өөгөйни ССРЭ-нин Орук-харылаа министрин Б. П. Бешев утландыган. Демир орук транспортун техниктиг үндөшүн чаргылапкы таламы-биле Коммунист партиянын айты-мак хемчегерин чедикширини бот-андып турарын ол дынаткан. Демир орук транспортун бүгү чүкө сөөгү түзүлгөдөрүн 70 ажык хуураам алек-троволат болгон тепловозтар кү-сөдүн турар. Ол чорук чүгө эконо-миктиг ажыктыг түндөдөрүн берип турар өзөс, харын демир орукчу-ларын күш-ажылапкы дыка чигет-кен. Транспортко сөөгүлгөдөрүн деп-шилгелиг чаа чөгүрүлгөдөрүн шөгүр-лөдөрүн-биле холбаштыр хөй күш негеттөөр ажылапкы автотех-ника болгон механизация херек-селдерин калбаа-биле ажылапкы турар. Бо таламы-биле улут роль демир орук транспортуну эртемденеринге оонаштыр.

Күш-ажылапкы бүдүрүлгөдөрүн бед-ийдерин чаа кураларын калбаа-биле ажылапкы турар дугайын эш Бешев оон ийик чаа чугулаан. Транспортту чаа техника-биле хандыр-ганы, оларын ажылапкы аргачы-ажыктык болгон демир орукчу-ларын чөгүрүлгөдөрүн ийеккей чөгүрүлгөдөрүн саймарын күш-ажылапкы бүдүрүлгөдөрүн бедир болгон сөөгүлгөдөрүн бот-ундөрүн чигелер таламы-биле даалгаларын бо чыгып ажыр күсөдөрү арганы берген.

мазынын өргөдөкчизин депутат А. А. Пошкитенин сессияныг киржикчилерине дынатканы бол-за; республиканын көдө ажыл-агыйнын ажыл-ишчилери ээти, сүттү, чуургаларын болгон көдө ажыл-агыйнын өскө-даа продук-циянын бүдүрүшүн чаа күргөне садарын сөөгү чылдарда көүдөт-көнөр. Колхозтарын болгон сов-

хозтарын малынын чөм-сууру бы-жыгып турар, малдын продуктулуу бедирин. Колхозтарда болгон совхо-зарда сүттү база ээти бидирери бү-дүрүлгөдөрүн ажык катан өскөн. Көдө ажыл-агыйнын улам хөй про-дуктуларын бүдүрүр төлөдө, хөгжү-лдөүлгөдөрүн болгон совхозтарын чөгүрүлгөдөрүн дүр-гүлгөдөрүн мурнакчыларын депшилге чедир көдөрү сорулганы Литваныг көдө черлеринин ажыл-ишчилери шийтирлөөр деп, оратор мелеген. Литванын көдө чер-леринин ажыл-ишчилерин бүгү чедикширини чүгө сөөгү тургу-зуну байдаларына, совет үлөйлө-рүнүн найбардыг өг-бүдөшүнө чед-ик адырлар аргалык болганын бө-дүрүп төрөөн «Драугас» колхозуну амырларын чөгүрүлгөдөрүн эш Пош-китени көргүзүп мелеген. Сессия чугулаашып көрү-биле кир-көөгөйни Совет Эмгекчилер улут ажыл-агыйнын хөгжүлдөрүн планын төлө-влөшүн Литванын колхозтарын болгон совхозтарын ажылапкы чон-лары бир өн-сеткилдег чүдүлдү-гүлгөдөрүн деткивишпаан, көдө ажыл-агый продукциянын улам ийик өстүрү-лгөдөрүн хандырларын бүрүн шийтирлөп бо-луп турарын депутат чугулаан.

Тарыла шөлдерин сугатары дү-жүттү бедирин болгон тараанын мадамылтыган чымылаан чедик шөгүрүлгөдөрүн 762 мүн керт-тарга, оон иштинде хөвөн ажыл-агыйнын районнарына 313 мүн гектарга немей калбартыр көрдү-нүп турар. Чиге, Узбекистанга суг-гарыла таламы-биле улут ажыла-пкы чөгүрүлгөдөрүн планан. Ол дугайын республиканын Министрлер Чөгүрү-лгөдөрүн даргазы Р. Курбанов сессия-ныг киржикчилерине дынаткан. Суггарыла ажылапкы чөгүрүлгөдөрү эң болгон Широбадтын хову-арына, Топ Ферганга ажылап хөй черлерин шийтирлөп адыр арганы бөрү. Узбекистанда амгы сүт иж-жамдарынын ишкери 2,5 мил-лиард кубик метр болуп турар. Республиканын көдө ажыл-агыйнын сугат-биле хандырларын чегейи сугат-лаа болса, амгы сүт шыг-мырлары болгон суггарыла систе-малары көдө ажыл-агыйнын ийик-буру культураларын мадамыл-тыган дүжүттөрүн адырны бааза-нын тургузар сорулганы шийтирлө-шү.

ринге ийилги болуп деп, оратор мелеген.

ССРЭ-нин Дээди Сөведини чугула-лапкы көрүп турары 1964—1965 чылдарда ССРЭ-нин улут ажыл-агый-нын хөгжүлдөрүн Курне планы болгон Курне бюджетин экономика-ны база культураны улам ийик хөг-жүлдөрүн кайгамчык чаагай пер-спективаларын бүгү чүртүн-даа, Уз-бекистаннын-даа мурнуга ажылап берип турар деп, эш Курбанов меле-ген.

Ам-иштирлөө чөгүрү сөгүрүлгөдөрүн болгон чамдык ажыл-херектерин дугайын СЭКП ТК-нын Плену-мунга болуп чүгө чугулаашып И. С. Хрущев айттышыаан, хөгжүлдө-үлгөдөрүн колхозтарын болгон совхозтарын экономиканыг хөгжүлдөрүн эр-тежөк чугулаан өптөлөп мелеген. «Шынар, мурнакчы ажыл-агыйлар-нын чыгыс экономика таламы-биле кошкак колхозтарын болгон совхозтарын турарына боттот чугула-таанар болгон байдалдар чок деп, Никита Сергеевич мелеген. Бо айтырлыгын бистин чөгүрүлгөдөрүн дү-рүлгөдөрүн чедир бидинген депутат-тарын кичөөгөйни база чаа тудуу турар-дыр. Республикада көдө ажыл-агый бүдүрүлгөдөрүн темпал-арын чөгүрүлгөдөрүн чедик чыл план-ында көрдүгөнүндө ам-даа элөөн чыгыс болуп турарын Белоруссиянын Министрлер Чөгүрүлгөдөрүн Дарга-зы Т. Я. Киселев мелеген. Эконо-мика таламы-биле кошкак колхозтар ам-даа эвөөш өзөс, көдө ажыл-агый культураларын дүжүлдү чыгыс. Чер ажылапкы культураларын бедир-ин — ажыл-агыйларын экономика-ныг көдөрүр таламы-биле хемчег-лерин бирөөн болуп деп, эш Кисе-лев чугулаан. Ийчаалжжөк, рес-пуб-лика минералдыг чедикчицлелерин көчүт эвөөш ан турар. Көдө ажыл-агый бүдүрүлгөдөрүн хемчегерин дөшөп перспективалары ам ажы-кыттыган. Чөм-биле холбаштыр ми-нералдыг чедикчицлелерин сарым-алдыг ажылапкыларын, оларын эң хөй дүжүт бөрү культураларын тарым шөлдерин хөрүгүнө төгөрүн эр-тежөк чугулаан оратор өптөлөп меле-ген. Оон чедик адыр күжө-ишчилерин ажылапкыларын, ажыл-херекти хандыр билерин, техниканы мергежилиг ажылапкыларын, тарга культураларын болгон карто-

фельдин дээр сорттарын шийтирлөп аларын, көдө ажыл-агый бүдүрү-лгөдөрүн мурнакчы аргаларын болгон эртемни чедикширинин ажыла-пкы ийек турар дээрин билер бис деп, эш Киселев мелеген.

Санал өргөн ораторларын дара-амында оратор улаштыр содуу тур-ган. Коммунист тургузушкунун таламы-биле партиянын өндүр-чөгүрүлгөдөрүн совет ижидерин кал-чаар күсөдүн турар дугайын бистин улут курувештерин ийик-буру республикаларын төлөвлөкчидер Кремльдин бедик ийдиричел тодар-гай чугулаап турганар. Чедик чыл планын өптөлгөдөрүн чедикши-рини күсөдүнүн, партияны ХХII съездинин айтылган оруу-биле бистин чүртүвустун бүдүрүлгөдөрүн чугулап бар чөгүрүлгөдөрүн санал, санал-шынар болгон экономиканыг көргү-зүлгөдөрү баяткап турар. Чедик чыл планын өптөлгөдөрүн чедикши-рини күсөдөрүн совет кижилер бүрүн шийтирлөп.

Экономиканы болгон культураны улам ийик хөгжүрүр таламы-биле Коммунист партияныг санал со-гулааларын чедикширини күсөдөр дугайында ханы сатып салымкы депутаттарын саналарында син-ишкен. Улут ажыл-агыйнын ийик-буру адырларында организаци-онна чедикширини, продукция көндү-рүлгөдөрүн болгон күш-ажылапкы бүдүрүлгөдөрүн бедирине немдө кураларын тывар таламы-биле тодаргай саналарын сессияныг кир-жикчилер кирип турар.

1964—1965 чылдарда ССРЭ-нин улут ажыл-агыйнын хөгжүлдөрүн Курне планынын болгон Курне бюджетини Дээди Советте чугула-лапкы көрү-биле кирген төлөвлө-мөлөрүн партияны ХХII съездинин болгон СЭКП ТК-нын декабрь Плену-мунун шийтирлөрүн ботандырар сорулгаларга бүрүн дүжүлү турарын чөгүрүлгөдөрүн төлөвлөкчидер боттарын саналдарына мелегенер. Чүртүн экономиканы улам ийик өстү-рүшүн, культуранын чедикширини, совет кижилерин материалдык чаагай чөгүрүнү бедирин, чүртүн кам-галарын аргаларын бижыгарын ол төлөвлөдөрдө айткан сорулгалар хандырар.

ССРЭ-нин Дээди Сөведини ал-дыны чымылаанын үшкү сессияны болупун ажылап декабрь 18-те тур-гучулаан.

(СЭТА-нын көрү).

Воронежтин Коминтерн аттыг экскаватор заводунун конструктор салбыры «Э-2503» деп маркалыг, ускуужу-нун ишкери 2,5 кубометр чаа экскаваторну кылган. Чаа экскаватор чымчак-даа, кадык-даа черин казырарга каа-баа-биле ажылапкылар. ЧУРУКТА: «Э-2503» деп чаа экскаватор завод хери-мици иштинде. Фотогу А. ЗЕНИН биле П. ЛИСЕНКЕНИН. СЭТА-нын фотохроникасы.

Танышып, чугулаашып, дилеп тып турар

ЧАДАНА. (Телефон-биле). СЭКП ТК-нын декабрь Пленумунун мате-риалдарын Чөөн-Хемчик району «Искра» колхозунуг ажыл-ишчилери улут сонургал-биле танышып турар.

Колхоз баштар черин даргазы эш М. Д. Доктуунун бистин редак-цияда дынатканын сугатар адыр, колхозта тараа шөлдеринге өлкө сөөртүрүн массалыг эгелөөн. Бо чыл-дын 1850 тонна өдөкти органиктиг чедикширини кылдыр ажылапкы со-рулга салдыган. Ол хун ук ажык 10 хире автомашинаны кады трактор-лар база үнгөн. Колхоз баштар чери болгон колхозта парторгана-ция өлкө сөөртүлгөдөрүн январь 1-ге чедир доозар деп шийтирлөөн, оон колхозчулар депип турар.

Оон-биле кады Чадаана хемин ол чарында Лашты-Түзү ховунада хараган аштар ажылар 60 хундер-де калбарган.

АРЫСКАН. (Телефон-биле). «УТКА 25 чылы» совхозуну бо салбырында 25 кижикиржикчилер агар политика болгунуңуң эччөдөгүл кирчөөдөрү болгон. Пропаганда диниачыларга эш И. С. Хрущевтин СЭКП ТК-нын декабрь Пленумунга кылган ийекте-лин допчулап таныштырган.

ЧЕДИ ЧЫЛДЫҢ БЕШКИ ЧЫЛЫНГА САЛЫШКЫН

„Тере-Хөл“ колхозтуң ажыл-ишчилери чугаалап тур МАЛЧЫН-ДАА, УРАН ШЕВЕР-ДАА

Ине үдүн чире адар джир кончуг адыгжы аңчылар бистиң «Тере-Хөл» колхозта болдур эвеске! Аш-чөмүн, ошк-чөмөзү бүрүн дериттинип, айт-хөлүн, илп-чарызын мунгулап алган, бо чылдын колхозтуң 132 аңчызы тывынче организаствыг үнгөн. Олар сезонда 42

Максим Дуванчалович Хуужан

мун рубльдин аң-үдүн кинер сорулгалыг. Баштайгы үнүшкүн-биле безин олар 466 кишти, 8000 амыг динни кинер. Ол болза бүдүн сезон онвалдазынчыг 50 хуузу болур.

Арга-дуржулгалыг, тайга-таидыны беш салаазы ыш-каш билер, муракчы аңчы Сомам Адамба 368 рубль түннуг орулганы кинер. Хоочун аңчы Максим Хуужанга баштапкан дөрт кижини составтыг эвено 58 кишти дужаган.

Хар-назыны улгата-даа, эрестиг аңнап турар кырганырынга колхозчулар чортааралыр. Оң чижээне 4 кишти, 107 динни өдүргөн 62 харлыг Берг Дажмы, 100 динни өдүргөн 63 харлыг Иван Серөдирини адаарга-ла четчир.

Колхозтун аңчылары амыг чептестер барын база айтыр херек. Бистиң аңчыларымыс хой нуруу-зунда киш сүрүп, а күзөп, ас, дырбактыг, кодан ыш-каш аңдарын херекке албайн турары канчал-даа тазарышпас. Оң ынай капка-биле аңнаар арганы барык уттуу турар, 400 хире киш капказы колхоз складында амыгдал чөк чыдар.

Баштайгы элчегде айткан аңчылар шупту чанып келген. Ам ийги үнүшкүнче олар шупту азы хөй кезин айтканар ужураут, ындыг турбуже амыг чеди чүгө 30 аңчы чорутканы дыка четпес. Колхоз баштаар чери болгаш партия организаствыг бо талазы-биле боттуттүг кемчегин алыры чүгүз.

Тере-Хөлде экеп салган ондатра деп аң өзүп көүдөн. Ону аңнаар талазы-биле амыгды база кошкак организастван турар. Сүт-бараан фермазында Степан Идам чааскан 100 ондатраны өдүргөн турда, колхозтун аңчылары нинтизи-биле чүгө 300 ондатраны дужаган. Ол байдалды өдөр бөш хемчеглери аң турар. Иларгы 15 аңчыны тускайлааш, ондатра тывары-биле 3 эвено-га хуваап тургускан бис.

Н. ШОУЖУН,
колхозтун аңчылар бригадир.

СЭКП-нин XXII съездининч болгаш Төп Комитеттин июль Пленумунуң шийттирлерин амыдыралга боттандырдышаан, «Тере-Хөл» колхозта партия организаствыг чонун ортузунга партия-организаствыг болгаш масса-политиктиг чамдык ажылдары чоруткан. Агитколлективтин составында быжылган 54 кижиниң 85 хуузу коммунистер болгаш комсомолчулар. Парторганизациянын чанында 11 кижини составтыг лекторлар бөдүү база амыгдал турар.

Кунгуртук суурнун чурттагыч чонунга болгаш колхозтун фермазынча, бригадаларында, илангыг ыраккы оларларда малчынарга бо чылын 60 амыг лекцияны организастван, 560 бөсөдө болгаш номчулганы чоруткан. Моон түннелинде колхоз күрүне мурунунга амыг-аңгы талазы-биле хуушкундери хууша бетинде чедикширинең күсеткен. Школа болгаш культура албан черлеринин, фермазын болгаш бригадаларнын кышка белеткели мурунку чылдардан дээр организастваттыган.

Агитаторларнын кол кичөөнгейин малчынарже, бригадаларже улгалдырып турар. Ини фермазында болгаш балык бригадаларында быжылган ош Шоужун агитатор хуушкундери агитколлектив күүседип турарын чижекке айтып болур. Балык тудар бригада

алган хуушкундери амыг күүсеткен, а иви өстүреринин планы 113 хуу чеди күүсеттине берген, ивиден күрүнеге 50 центнер ээтин болгаш 31,5 центнер сүтү дужаган.

Колхозтун экономикасында аңчылар тывыш ажылга чүгүлө чери эзел турар. Тывыш бригадаларында 12 агитаторларын быжылган. Оларнын организаствыг болгаш кижизидиктиг ажылынын эки түннелери баштайгы үнүшкунден-не илереп турар. Колхоз ам безин бүдүн сезон планынчыг деп кезин күүседиккен.

СЭКП Төп Комитетинин декабрь Пленумунуң шийттирлерин боттандырдышаан, Тере-Хөлдүн амыг-ишчилери 1964 чылда улам бедик көргүзүлгелерин болурунга бузуурелиг.

Дудуп Чамбалович Бар-Хөө чүгө «Тере-Хөл» колхозта эвес, харын Тес-Хем районда сурагалыг малчынарнын бирээзи. Оң хары ам 53. Бо аразында чече хире амык малды өстүрүп бербөөн дээр.

Дудуп Чамбалович өрткен чылын тус чер уксаалыг 552 ирчигештер кадарын турган. Бо чылын оларнын баш бүртүздөн 2170 грамм дүктү кырган. Ол болза күрүнеге дук белеткээр талазы-биле алган социалисттик хуушкундери малчынын 127 хуу күүсеткен болган.

Малчынын идыг бедик көргүзүлгү болуп турары — оң кызыкмак күш-ажылында. Чайын кодан хоюн Чыргаладынын эки оларларынга семиртип чайлаар. Баргынын уунда күзөглер, илангыг оң иштин алганы Бездирде кыштаа шөр малга эң таарымчалыг турлаг: соок биче, чыл бүрү хары чуга болур, олары байлак. Оң малынын күжү кыжын безин немен турар.

Д. Ч. Бар-Хөөнүң колданында ам 189 хөй болгаш 311 өшкү бар, оларнын деңгели ортуак-сеткилдиг күш-ажыл муктан өрү. СЭКП Төп Комитетинин декабрь Пленумунуң материалдарын таныштышаан, чеди чылдын алдыгы чылында хөй бүртүздөн 2

Дудуп Чамбалович Бар-Хөө

килограммдан күдү эвес дүктү алырынга, төртүр 150 өшкүзүн алайын бүрүн өстүреринге амыг бузуурелиг ажыл-иш турар.

Илангыг улгата-даа, Дудуп Чамбаловичини ак-сеткилдиг күш-ажыл чоруу өскелерге улгалдырып турар. Тере-Хөлдүн чонуну ош «кылбас-ла чүвөн чөк» джирин-ле шын. Эрткен чылын фермага болган бригадаларга — ол 8 шапкын — септеп кылган. Бо чылын 2 төргөн, 3 шапкын септеп берген. Улгалдыг малчин болгаш шөвр бызакчы, тос уруларнын адамы Дудуп Чамбалович Бар-Хөөнүң амыдыралында болгаш амыг-херекте олар соонга улам чедикширинең болурун күтсеп каалынар.

Бүгү амыл участогунда

«Тере-Хөл» кедээ амыг-аңгы артелинчи бүдүрүлгелеринде херөөкөнөр киришпейн турар амыл участогу чөк. Олар өг-бүдөгө культурут чурталганы улам ажикилер, биче чаштары шын кижизидер айтырыгже кичөөнгейин салдышаан, мал ажылында, тудугда, аңчылар-тывыш ажылында база илпекпейлиг киришп турар.

Колхозчу херөөкөнөрнин бүдүрүлгени илпекпейни улам бедикер талазы-биле херөөкөнөр чөвүлели чам-

дык амылдарын чоруткан. Амыл планын шаг-үениң байдалына тазарыштыр баш бурунгаар сүмөккөп тургускаш, ону активтин кижизидели-биле боттандырды турар.

Кунгуртук сес чыл школазынын болгаш интернаттын өрөөдериин чугайларынга, еске-даа белеткек ажылында херөөкөнөр илпекпейлиг киришкен. Төрөөн суурун улам чагай-жыдарынга олар база биче эвес улгухуну кирип турар, илангыг электери болгаш радио шөринге 228 чагыларнын онгарын херөөкөнөр казып белеткөөн.

Төрөөн колхозунуң амыл-аңгынын улам хөгжүдериңе, чонуну культууразын бедикерине илпекпейлиг киришп турар херөөкөнөр хөй. Маана саанын Сесен Сержин, тудугчу Иргит Долгар, амык аңчы Кымызаарак оларын чижекке айтып болур.

Херөөкөнөр чөвүлели бодунуң хурадын хун бүрүнүн айтырларынга холбаштыр доктаамал чыдырып турар, а нинти хурады бо чылын иви удаа чоруткан. Допчу, амыдыралга холбашкан лекциялар организастварында, номчула, бөсөдө чорударында эми Идия Кок-оол, башчы Кара-оол Барымаа болгаш өскелерин-даа илпекпейлиг кирип туралар.

Үш сөс

ИВИ. Бо чылын бүдүрүлгө планынча удуз ивизин баш саны 13 хуу өзүлдегил болган, ам херек кырында 1160 амыл турар. Төрүр 304 ивизлерден 242 амыл алыр тургаш, 47 анайын амыр доруктуруп өстүргөн.

Ивизин сүдү 10 хуу үскүр болурун айтыштышаан, колхозтун ол амылда коллектив бо чылын күрүнеге 31,5 центнер сүтү болгаш 50 центнер иви ээтин сатканын демделгээр чептүг. Иви ажылында Сары-оол Буярай, Александр Хүрбе, Зина Чараш ышкаш муракчылар хөй.

ЧЫЛЫ. Колхозтун чылгызы чыл бүрү өзүлдегил, ам оң бажы 815 четкен. Семен Магбын биле Кыргыс Сангы оларын каалында 380 баш чылгы бар. Төрүр 100 бөге онааштыр олар 76 күлүнүн орунуга 88 башты доруктуруп өстүргөн.

Чылгы фермазынын коллектив бо чылын күрүнеге 210 центнер ээтин болгаш 15 центнер бө сүдүн кирген.

БАЛЫК. Тере-Хөлдүн балык кончуг байлак. Бо чылын 120 центнер балык тудар турган, ады кижини составтыг эвено 151,5 центнери белеткөөн. Бо талазы-биле мергежилди Семен Кунчун, Павел Кенден ышкаш балыкчылар хөй.

рын база айтыр чүгүлө. Ол ышкаш суурда организастван «Ивизин үнү» деп хана солун кижизидиле талазы-биле үнелеттирин турар.

Чөвүлелин ажылында чептестер база хөй. Агитке даянган, ол чептестерин чылдыр бис.

Р. СЕВЕН,
херөөкөнөр чөвүлелинин даргазы.

ЧОН МАКТАП ТУРАП

Доржу Мурадов беш чыл мурунда Кунгуртук суурда аш-чөм барааннарыннын магазинин эргелекчилерин кирип баштайгы айларында-ла, оң ак-сеткилдиг, амыгды кызымак, чонга ээлдек байдалын улам мактап чугаалажы берген. Магазинин арыг-шевери, бараанынч чүрүм-

аргыр дээр чоруткан. Олар Сары-Хөл сүт-бараан фермазында эгелеш, Каргынын Сарын, Богур, Ууун-Чыл болгаш еске-даа черлеринге баарлар.

Культура бажынынч директору Сениг Болотка удурткан ол агиткулторброданын составында 10 кижини кирип турар. Оларнын арамында мал ивизин ыраккы Илам Идия, ясли-сах амыгдыкчылы шүдүкчү Сох Мая, хылдыг жөмжүкчү бызакчы Дудуп Михаил, танышчылар Мая, Идия, Сергей болгаш өскелер-даа бар.

Бригадада лектор А. Магбынын, киномаханис С. Серөдирини база быжылган. Олар кедээ амыг-аңгыга хамарышкан чаа кино-журналдары, «Орус хуушкундери» деп кинону I болгаш II кезектерин улаштыр көргүзүп чорутур.

Агиткулторбродо чүгө концерт, кино көргүзери-биле кызыгаарлаттырма. Олар мал чеминиң кураавырын көвүлдеринге, кажаалар чыгылаарында болгаш малчынарнын өске-даа амылдарына боттут дуганы база чедирип турар. Чораш черлеринде агиткулторку база үндүрелер.

Каргынын малчынарын эргил доозушкан, шак ындыг солун концерттерин олар Балыктыннын малчынарынга база бараалгадырлар. Тере-Хөлдүн аныктарынын үлгелерин чер болганга калбартыры күзөткөн.

В. БАИР.

КОМСОМОЛЧУ ЭВЕНО

Сары-Хөл төп сүт-бараан фермазын коллектив кышка белеткөөн чыдырып чылдардан дээр организастван. Кажааларыннын септелгезин чогуур өйдө дооскан, 500 центнер сизген кураавырын белеткөөн.

Коллектив бо чылын сүт бүдүрерин болгаш ону күрүнеге белеткээр онвалдаш чедикширинең күүсеткен. Ол ышкаш тудуг ажылынын талазы-биле көргүзүлгелери база багай эвес болган. Чижээ, фермазын чайлаала да чунар бажынын, кызыл булунду, тарылга пунктунуң туткан, Ууун-Хөлде 150 ивекке, 100 бызагага кажааны амыгдалды кириген.

СЭКП обкомунуң V пленумунуң доктаалын боттандырдышаан, 5 чурт-

талга бажынын кырылаан, 7 бажынарга класованын кылган, 5 бажында печканын салган, артын 6 бажынынч печканын чөмөкчү үдө кылып доозар. Келир чылын шупту чурттаалга бажынарын штуркатура-ларын иланган турар.

Тудуг материалдары болгаш мал чөм сөөртүрүне Сергей Идамга удурткан 4 кижини составтыг комсомолчу аныктар эвенозунуң эки ажылын демделгээр чептүг. Эвено-да шанактыг 10 айттарын быжылган, олар фермада бүгү-ле сөөртүлгө ажылын чедикширинең боттандырды турар.

И. АРТЫНА,
ферма эргелекчизи.

Шолбаннарынч бирээзи

Колхозтун амык малчынарыннын бирээзи Довай Кыргысович Данаа эрткен чылын төртүр 100 хөйгө онааштыр 95 хурагалын өстүрүшпашан, 370 тыва хоюну баш бүртүздөн 1500 грамм дүктү кырган. Оң хары чаа-ла 20 центин турар.

Билин бедикеринге, муракчыларнын дуржулгалыгын шөгүлдөп алырынга ош Данаа кончуг чүткүлдүг.

Чеди чылдын бешки чылында малчынын көргүзүлгелери улам бедикер: төртүр 100 хөйгө онааштыр 96 хурагалын өстүргөн, а 480 хоюну бирөөндөн-не 1600 грамм дүктү алган. Колхозтун мал ажылында шолбаннарынч бирээзи — Довай Кыргысович Данаанын көргүзүлгелери келир чылын он-даа бедик болуру бүзүрелиг.

Амык малчин чайгы семиртилгени эки организастван, Таристын Хөндөлөг, Кужур, Оңурауг одаларына чөп амыгдалы-биле, оң кодан хою шупту ортукман өрү денгелдиг. Адын-Балыктыннын Урулда оң амыг кыштаа эки септеттинген, одалары-даа эки.

Нинтинин малын өстүрери, оң продуктуулар улам бедикери дээр чарышка киришпашан, Л. К. Данаа келир чылын төртүр хоюну хурагалын бүрүн доруктуруп өстүрер, а хөй бүртүздөн 1700 грамм дүктү кыргыдар хуушкундери алган.

Л. К. Данаа

КОЛХОЗ бо чылын күрүнеге ээти садарынын планын хуушаа бетинде 160 хуу, сүтү — 101 хуу, дүктү — 103 хуу күүсеткен.

БҮГҮ ОРУЛГАНЫҢ 75 хуу-зү мал ажылында кирип турар, а өрткен чылдын мал ажылынын орулгалы 15 хуу өскөн.

НИТИННИҢ МАЛЫ чыл бүрү өзүлдегил, илангыг иви өстүреринин бүдүрүлгө планын 113 хуу, чылыны 100,4 хуу күүсеткен.

ӨЛҮН-ТЫВЫШ талазы-биле: балык тударынын онвалдазын 125 хуу күүсеткен, баштайгы үнүшкундери безин аңчылар 466 кишти, 8 муң амыг динни кинерген.

Кол «хөлгө» болган

Шагдан бээр-ле иви-чары мунип, аргымылга бергенден качыгдан чораш Тере-Хөлдү чон Совет эргелекчилеринин чылдарында чер ыраа деп чүвени билбес болган. Колхозчу араттарнын амык амыдыралында агаар транспорту ам, шаанда улустун чугаалажыры деп, хөлгө болу берген (хөлгө болурда кол хөлгө!).

Чыл бүрдө Кунгуртук аэропортуна кезип, «Тере-Хөл» колхозтун болгаш сельхозтун чык сөөртүлгезин, чонун аргымылганы хандырын турар самолёттарнын саны көвүдөп турар. Бо чылын чымчак олуттуг ЛИ-2 самолёт Кунгуртук — Кызыл аразынга болганчок-ла ухар апарган.

Кунгуртук аэропортунда амыг-иш амыг үдө илп-түдүк. Аңчыларга продуктуларын, ошк-чөмөккө болгаш идик-хепти сөөртүп экезери улам-

чылавышаан. Суурунч электри станцияны кывар чүдү сөөртүлгезин база херек. Бо кыжын суурунч электри болгаш радио четкизин эде дээрени-биле холбаштыр кывар чүдү онза негетинин турар.

Кунгуртунда Кызылче база дыка хөй чык шүжүн турар. Ол база колдуунда-ла коң ээ болгаш өлүк. Сөөлгү хунерде безин барык самолёт чүтүгү ээтин Кызылче чоруткан.

Кызыл аэропортунун ужулчулары агаар-бойдустан берге байдаларын туражок, чонун негеделин кышкымаккай хандырын турар. Олар боттарынын ужулчу мергежилин бедиктишпашан, Кызыл — Кунгуртук аразынын орун улам эки шөгүлдөп аң турарлар.

Маана санитар ухар-чүдүнүн эки ажылын онвалдап демделгезе чогуур. Октябрь айда Сары-Хөл сүт-бараан

фермазынга 15 харлыг оол аянаарынга белеткенин ортас, билбейн иштинче ошк чазыдырышкан. Анаа дол-доруан дуза көргүзөр дээр, санитар ухар-чүдү чагыткан бис. Агаар байдалы таарымча чөк, хун кежээликтей берген болжак, санитар самолөду ужуң келген болгаш оодуң амы-тыны камгалаттыган.

Ноябрь эрегинде, Балыктын бажына аарый берген аңчынын вертолёт-биле барып алган, Кунгуртук өмнөдөзиге база экеп чыгырган бис.

Хамааты ухар-чүдүн мурунда улуг амыг-аңгыны сорулгалар салдырган. Оларын күүседирине бодундар-ла үдүн киришпир дээр Кунгуртук аэропортунун коллективин бүгү күжүн салып турар.

Л. ХОЛЫШИН,
Кунгуртук аэропортунун начальниги.

Ээди эки, сүдү үскүр

Каргыда сарык фермазынын коллектив чеди чылдык бешки чылында багай эвес көргүзүлгү болуп турар. Фермада нинтин-биле 1500 мал бар, оң хөй нуруу-зу ээтир улганышкынын, оларын дөрт кодан кылдыр одалады турар.

Сарыктын сүдү эвезең даа бол, ивектинден иви катп үскүр, а саалда сезон чүгө ады айларда (чайын) болур. Бисте ээ-сүт улганышкынын сарык 400 бө. Бо чылын сүт бүдүреринин онвалдазын болгаш ону күрүнеге белеткээр социалисттик хуушкундери бистең малчынарыныс амыг күүсеткен. Херек кырында 380 центнер сүтү саткан, ивек бүртүздөн ортума-биле 375 кг сүт салдыган. Самбыла

Мария Кунчун Ханды, Самбыла Севиң ышкаш чамдык саанчылар боттарынга быжылган 15 сарыктыннын бирээзинден-не 580—612 кг сүтү саткан.

Күрүнеге ээти белеткээр план база амыр күүсеттиген. Семиртилгени эки организастваны-биле бистиң кирген 1300 амыг центнер ээди-иштин шырары бедик болган. Келир чылдын баштайгы чартында одалары-биле 300 амыг шырарыны тускай сөмүртилгезе үскөн. Каргынын Бел-Өдөкте болгаш Бугалыкта ол иви кодан сарыктарын Сагды Бар-Хөө биле Иван Хонай олар эки одалады турар.

К. СУРУНГУР,
ферма эргелекчизи.

Сарыкты ажаап өстүреринин эргези өске малдан онзагай; чайын серин тайгаларга, а кыжын халыг дагаларга одаладыр. Валерий Кыргысович Дуулай сарык надарчысында ам чеди чыл болган.

Малчын бо чылын 153 бызааларын алган, а келир чылын төртүтүнөр бызааларын бүрүн өстүрүп алырынга бузуурелиг амыгдал турар.

ЧУРУНТА: В. Н. Дуулай, модан сарыктарын одаладып чорууру.

Фотолары С. ФЕОНТИСТОВТУУ.

ССРЭ-нин өндүр улуг тайбың программазы

СЭКП ТК-нын Пленумунун түннелдерин даштыкыда канчаар көрүп турары

СЭКП Топ Комитетинин Пленумунун түннелдерин делегациянын хөй-пийнелигин кичээргейин төүндө туруп ургучулушсаан. Экономиканын база бир эң депшилгелиг олар — химияны хөгжүдериин олар улуз программанын СЭКП ТК-нын Пленуму Совет чуртка ажылтаа берген дээрин даштыкы паралаа чүүлдеринге, тайбыңларынга чыгуу даштыкыларынга демеделеп турар. ПРАГА. Совет Эвеледин Коммунисттик партиясы бүгү совет улус ажыл-агыйны хөгжүдериин олар улуз программанын бирги планга тургускан дээрин чекословак солунар, радио болгаш телевидение демеделеп турар. СЭКП ТК-нын Пленуму болгаш оң шиптирлерди Совет Эвелединге техниктик политиканын хөй чылдары баш бурунгаа тодараткан. Ол дээр, улустун чагай чоруун улам үйдө белдериинге ленияны партиянын чагылыш чок уланышканын дээр.

Н. С. Хрущевтун илеткелигин талазы-биле СЭКП ТК-нын Пленумунун доктаалынын долчулалын парлаашсаан, «Улус прав» солун «Коммунизмдин тургузушунунга хөй чыл берген чегинде ужу-улаады» деп эгенин бижээ. Совет Эвелединге химия индустриянын улам ийди чок дөрүрүн партиянын болгаш шипти турарын чугула сорулгасы кылдыр тодараткан деп, ол солун демеделээ.

СОФИЯ. Болгариянын «Работническо дело», «Народна младеж» солунары СЭКП ТК-нын Пленумунун ажылынын түннелдеринге хамаарышкан чүүлдерин, материалдарын болгаш даштыкыда олар канчаар көрүп турарын дугайында чүүлдерин «Тайбың болгаш чагай чорук дээр». «Тайбың жок-хөлбөз» догунашкан «Химия кара чадгыс шын орук», «Химия ажык улус аргаларын илериин турар» деп эгелер-биле парлап унурган.

Чоокко чеди чылдары совет химия улустуру делегейге чадгыс-даа чурттуз биезин ийди темпелер-биле хөгжүрү дээрин «Работническо дело» солун демеделээ.

СЭКП-нин Программасында салдыган коммунисттин материалдык техниктик базанын тургузарын улус сорулгаларын СЭКП болгаш Совет чазак кайы хире чүткүлдү шиптирлер турарын СЭКП ТК-нин Пленуму көргүскен дээрин солун демеделээ.

Совет улустун, бүгү социалисттик системанын улустарнын тайбыңга ийишканын чаа чайыннаткан бадыткалын депшилгелиг кичи төрелесте улус химиянын планнарын да көрүп турар деп, «Народна младеж» солун демеделээ. Болгар улус улус химиянын чедикширини делегейдин социалисттик системанын биедериинин ийди херээне ажык улус салмышкын болур деп санаашсаан, СЭКП ТК-нын Пленумунун шиптирлерин чүдүлгүзүшкүн-биле уткаан дээрин солун ургучулуп бижээ.

ВАРШАВА. Польшанын парлаалгазы СЭКП ТК-нын Пленумунун доктаалынын дегергей долчулалын «Химия улустурун хөгжүдериин программасын күсүдери — партия биле хуруненин чугула сорулгасы», «Совет химия улустурун улам ийди хөгжүдериин программасы», «Партиянын болгаш улустун күштерин — химия улустурун хөгжүдериин» деп эгелер-биле көскү чедеринге парлап унурган.

БЕЛГРАД. Химия болза улус ажыл-агыйны болгаш оң депшилгезин биле, улустун амырлар дегилени биле эң сырып жомбакан, Совет Эвелединге химия улустурун хөгжүрү дугайында СЭКП ТК-нын Пленумунун айткан программанын оң биле база холбаштыр көр болза чогуур деп, «Борба» солун бижээ.

Совет чазактын болгаш СЭКП ТК-нын Совет Эвелединин чоңунд чаа даштыкыдан дамчыдып турар...

★ Финляндиянын премьер-министри А. Карьялайнен президент У. К. Кекконенге барып чораш болгаш чазактын эрге-хүлээлгезинден дүшкенин дугайында демеделди аңаа туттуп берген. Каттышкан чазакта кирип турар аграр эвелединин төлээлекчилери биле өскө буржуаз партияларын төлээлекчилеринин аразында маргылааларын дугайында чазак эрге-хүлээлгезинден туттуп турар. Ук маргылаалар 1964-чылда бюджеттин баласыларынга хамаарыштыр турар.

★ «Аас-кежиктиг болун төртүтүнгенин-биле, Кения» деп аттыг совет телевизия кинону Найробиге ук черин телевидение-биле көргүскен. Ол кинону «Чаа чүүл» деп парлага агентилени тургускан болгаш Кенияга көргүскен баштайгы совет кино болуп турар. Чурттуң телевизия көрүчүлери ол кинону улус соңуургал-биле көргөн.

★ Австралиянын чаа министрлер кабинетинин составын премьер-министр Менанс чаралап. Мурнудагы кабинетте турганын ийишк, даштыкы херектер министр Барвик болган. Даштыкы делвисээрлерин херектерин талазы-биле министр турган Хэзлэк камгала министр болган.

★ Эгиза деп грек ортулук кара-башчыларда политика талазы-биле хоругдаткан кижилер оларын шага байырларынга чедир хостан унуреринден чазактын ойталаанынга удур-ланышкын кылдыр 24 шактыг ашты чарлаан.

★ Америк информация агентилеринин даштыкыларын-биле аларга, Мурнуо Вьетнамга 1961-чылда бээр өлүктөн америкаларын саны 126-кичи болган. 29-американнар шериң оредилгезинин үзинде олген. 15-кичи эң чок чыккан.

Ажыл хуну турган чүве. Ынчалдаа-даа хоорайнын чөй талазында «Восток» кинотеатр чоңунда парикмахерсканын хөдүү ажык болган. «Сөүдү кым иргит?» деп айтырымга бир ашак кичи мен, генин» деп харылады. Ур-ле чүдүтүмненинден чактарын карарып турар апарган салын суйбааш, хал-баанын бүгүн калчанымаар ба-зынга келе каапкан, ашак үнер дей берди. «Кымын сөүдүнде силер?» деп оон айтырдым. «Мзон мурунда бо оол чүве, мен үнгеш келин» дээр чунар-демир дуглап каан көжеге чанында турган школанын форманын оолчугашче айтып кагды. Оол бозуу сургей ашактын өстерин бадыткап, бажын соганады-дыр.

Чангыс мастан ажалдап турар, ур-ле манап келин. Школатын бөлчө таптыр-ла чедип келгенде, мзон мурунда ашак бо кире дүжүп келди.

— Ана, бүдүү билер чүве дег-дир силер аз, ирем—деп, оол тонун азып каан, креслога олуруп чыда шоваа-зы кончуг чугаалай-дыр.

— Бо хире эөлчег чүү хире чед-де бээрин билер-ле болгай мен — дээр ашак чырыш чырттайтып, мактанып каан.

— Канчаар таарары?—деп, баш таарыктын оолдун чигежге мойн-чуначе ак пөс уюн сыксып тура айтырды.

— Чүрбөштүг кылдыр угбай. Мен канчаар аадырн орта билбес кичи-дир мен—дээр, оол кара карактары-биле бургузунган хевирлиг, хан көрүп-чугаалаан.

Мастер оо бажынын дүгүнге салавады-даа.

ИДЕГЕЛ

— Хей-ле улус эөлчег манап турган-дир сен, беш минута-даа четпеген көрөм—деп, ашак чугаалааш, оон орпун солуй олурду.

— Ужен көпөөк—деп, мастер өд-ренген чаны-биле чугаалааш, ашактын чанында барды. Оол стол чанында туруп алган, үжеттинип-ле тур. Арын-бажы өрт дег кызыл, хаваанда мызыртын дерлер көстүп кел-жеге үжеттингеш, форма хөй-ленини карманнарын аңаа тыртар-даа: чүвенин ужуру билдинип бар чыдыр — көпөөк далашкыш утту-пкан хире.

— Көпөөк... көпөөк канчак ут-тукан кичи боор мен, күжүр угба-кы!—деп, оол чугаалааныншаан, кзргенчи кончуг үжеттинип-ле тур оон. Мастер-даа, ашак-даа өөлге ба-гайы кончуг көр-дирер.

— Идегел чок эштер-ле болгай силер, силерни кичи билбес эвек! Казарлап турарын ол-дур ийин, өн-дүкүгүш!—дээр, калчак баштыг ашак, кыжырап хевирлиг, чырын чырттайтып каан.

— Бээр кел-ле чыткан сорулганы ол кичи, канчак уттуптар чүвек!—дээр, мастер база-ла оолдун кырында барган. Кичини көрүмге хомуд-да, болуңга кымыктанганын ар-тынды-ла төгерик кара карактары-нын огунда-шанын суу дег чаштар кылаанын келди.

— Мен ам доран эжкэйин, бажынын ырак-даа болза, манаптайн —деп, оол илгизырап чугаалай-дыр.

— Чок, чок! Доран тып!—деп мастер негзөн.

— Алдым, ийиди таварылга чер-де турар чүв эвепе моонар! Кызыл азыг кичи «Эжкэйин» деп чугаалап тур шыкжалы—деп, доранын болчун үндүм.—Ийиди болза, оолдун көпөөк мен төлөп каан, эштер!

— Чок, акый! Силерни мен оон кайын тывар мен... Чүгө идегел-гебес хире... оолу-ла кончуг-дур!—деп, оол мен үзе кирди. Мастер хер-апарга, оолдун талаалкызы бар апарга ыңчаары ол ийлик, ашактын салын чүдүп кириттерини муру-нун чарында өөлге көрүнгөш:

— Ийиди-дир че! Эжкел, бары! Мегеледиң казак—дей-дир. Оол чик улус тына каавыткан, үне-ле мана-ды. Орта турганнарын аразында азы-бүрү-ле, чугаалап аргезин: чандыктары олга илгээр, ону көр-гөз-дө-дө, «Каяа келирди ол?» д-жирлер-даа бар болган. Мен-не шит-тимде анаа шуут-ла бууерин олур мен. Ийчак олурганда мзон эөлчег чед берди. Оолурпак бажым таар-тып эгелдим. «Ол келжеге бажым наа-дур» деп шитимде шиптирлер-дим. Ийча дидиме дээрин, эжик халдыр дие-ле, күжүрүн мурунда көрүчүкте бо көстүп келди.

— Күжүр угбакым, көпектерим тонум кармангына чор шыкжалы!—Бу-дур! Ал көрүрчү!—деп, дегийт-ле чугаалай-дыр.

— Ол-ла болгай—деп мастер ужу-ру билдинмес харылааш, олга тал-лон суна-дыр. Оол дегийт-ле байыр-лашкан, үне чүгүрдү. «Оон алын оода айтырп алар чүвенин» деп хомудак чыдып калдым.

— «Кичи болуру — чажыңдан» деп чүве ол-дур! Ол чаш төл. Улус кижилер-биле бир дөмей оон хүндү-лөрүн, анаа илгээр күзөлдөр. Силер оол сеткилин хей-ле хомудак-тыр—деп, бир-ле кичи ийлик чугаалай-дыр.

А мен «дегити калчак баштыг ашак олурда келери кай» деп шитимде хомудак кагдым.

Школатын дээр, кичиге бууер-вес чоруктун ора-созамы-даа чок болу берген турар чагай келер үени — коммунизм күнүн салгычылдыр. Анаа идегейин, кымы идегейин!

К. НЫРГЫС, О. НАМЧЫЛАН.

Мениң өөрүшкүзү

«УТКА 25 дыйа» совхозтун Арыг-Ууру фермасында ажалдап турар мен. Чоокта чаз ССРЭ-нин Лэни Советинин Президиумунун чарымын сугура, он урунун төрөш, кижизил-денин дээр, меңээ Мадыр-не деп хүндүлүг атты тывыскан. Шаан-даа феодалдыг Тывага мени мактап, оор көдүрүр хамаан чок, оон эсүлүг адын безин адаайн чоранын эки байр болгай бис.

Амгы үеде мен ийшак хөй-хөй совет иелер кохозтарда, совхозтар-да, будурулгелерде, албан черлеринде чедикширин ажалдап, уру-дарын кижизилдип турары өөрү-чүг. Мен ол мурунчк иелерден чыл-дыр калбас дээр, совхозтунун ажыл-агыйында шыдаар шаам-биле кил-дир, кымык ажалдап тур мен.

Урударымын чамдызы школа-ди өренип турарлар. Оларын бажыга канчаар кижизилдерин дугайында башкылардан хүн бүрү ажыктыг сүмени ап тур мен. Ие дээр бо кире сагыш саалы турда, мен оон сонгаар-даа уруларымнын өрөгиде, кижизилдеген дээр, олар-да артык ажалдап турган, олар-ны төлөпти кижилер кылдыр кижизилер мен.

К. НЫРГЫС, О. НАМЧЫЛАН.

Хаактап чордар. Фото С. Феоктистову.

Школа, библиотекаларынын көрүлдези

РСФСР-нин Чырымдышкыны министрствозу 1963-чылда школар библиотекаларын көрүлдези организастап турар. Оон согулазы — школар библиотекаларын ажылы эжиктер болгаш оларын ажылынын дуржулганын илериин илериинде база муракчы библиотек ажалдакчыларын илериинде болуру. Көрүлдези 1964-чылын январь 1-ге чедир эрттер. Көрүлдеге бүгү школарын, школа-интернаттарын, урулар бажыларын, пионерлер бажыларын библиотекалар киржир.

Көрүлде үезинде библиотекаларын ном курлавырларын, өөрдилге, номчулаа номнарын картотекалар болгаш каталогтарын алфавит сугура чурумчуканын, школа библиотекаларын бүгү номчуучуларын сай-ладызын, өөреникчилерин кластан даш-каар номчулазын организастаанын ханаар. Чогаал номчулазын, школарын радио дамчылазын, хана солуннарын, номнар дегел-гелерин база коор. Пионер болгаш комсомол организастааларын ажылыга, төрөлдөр ортузунга урулар номчулазын пролагалла-кымын, пионерлерин активинге ыстоттуг дулазын, отурлар жогай-лар-биле доктаал семинарларын болгаш өскө-лаа массалыг ажалдыр библиотек канчаар чорудуп турарын, чогаалчылар, пар-лаага ажалдакчылар-биле ужурашышканын, диспуттарын, номчуучуларын конференцияларын эрттерини көрү.

Көрүлде эрттеринде бажы районлар, хооронолар чамыда бол-гаш школар бурунда комсомолнарын тургусулаан. Комсомол-нарын составына улус өөрдилге кидилтерин, башкылар билди-редилер институтун, культура кидилтерин, партия болгаш проф-велек организастааларын, школа библиотекаларын, комсомол комитеттерин төлөөлери, башкылар болгаш төрөлдөр киргилээ.

Комсомоллар көрүлдези удурутусаан, библиотекаларын ажыл-агый-биле тавыжар, көрүлдези ажылы эжиктеринге уланган толар-гай хемчеглерин азыр. Школарын, школа-интернаттарын, пи-онерлер бажыларын, урулар бажыларын библиотекаларын эң эки ажалдыг эргелекчилерин, ажалдакчыларын илериин.

Көрүлдези негеделеринге долу дүжүн турар библиотекалар-нын ажылынын дугайында бүгү материалдарын Тыва АССР-нин Чы-рымдышкыны министрствозунда көрүлдези Топ комсомолнек чор-удар. Оон соонда эң эки болган библиотекаларын ажылынын дугайында материалдарын РСФСР-нин Чырымдышкыны министрствозунун чамыда Топ комсомолнек чорудар.

Көрүлде үезинде шылаараан эң эки ажалдыг библиотекаларын 2500 рубльдин номнары-биле шаңдар. Эң эки библиотек аргелек-чилеринге, библиотек ажалына киржип турар башкыларга болгаш пионер жогайларын, школа удуруччуларын «Улус чыры-дышкынын шылаарачызы» деп хөрөк демедел болгаш РСФСР-нин Чырымдышкыны министрствозунун база РСФСР-нин улус чы-рымдышкынын эвеле школарын профилеинин, республиканын албан чер-лерин ажалдакчыларын профилеинин, республиканын проф-велек комитетинин Хүндүлгелер эрттерини тымыр.

Ынчангаш көрүлдези белдиге эргиле эрттерин-биле библиотекаларын бүгү таламын белдээр болгаш оон ажылы эжиктер хем-чеглерин бүгү черлерге чорудар чугула.

Организаствыг эрткен

Хаак талазы-биле хоорайнын бир-ги чери дээр маргылдаа эрткен өскө-рөсөөде Улус-Хенин оон талазы чарыгына болган.

Хаак маргылдаагы спорт нитилдеринин болгаш күш-культура коллективтеринин командалары кир-жилер. Баштайгы бөлүккө херө-жөөнөр 5 км, оолдар 10 километрге, а ийги бөлүккө херөжөөнөр 3 км, оолдар 5 км маанша.

Чазалгыг хаак орунга баштайгы маргылдаа-лаа болза, оон эрткени-ниң шынарын мактаваа арга чок. Борта күш-культура коллективтеринин болгаш спорт нитилдеринин багычтары кымык спорт сезонунга чазак эвек белеткелерин көргүскен. Илангы бо маргылдаага 24 кичи хаактын I—III разрядтарын нормалын күсүдип, эки түннеди көргүскенер.

Оолдарын 10 км дистанцияга «Буревестник» нитилдерин тээвен Ю. Зырянов 36 минута 30 секундта маанша, а динамичтар Сосков биле Кыргыс олар 37—37 минута 37 секундта маанша, бирги үш черин барлаштыр үлөшкөнөр.

Былдың № 3 профессионал-тех-никагы училищенин курсанты Саг Очур оолдарын 5 километр чарыгында 22 минута 14 секундта маанша, бирги черин бузурелин-биле чаалап алган.

Херөжөөнөрүн 5 километр дистанцияга буревестник бирги разрядчы Галя Скурихина, а 3 километрге Тамара Смирнова олар тиздешер. Херөжөөнөр талазында бо маргылдаага чалгыс-даа кичи раз-ряд нормалын күсүдипти хомудак-чыг.

Инчангаш күш-культура коллективтеринин талазында шипти коман-да айы-биле бирги чери Кызылдын профессионал-техниктиг училищези, ийги черин кедээ ажал-агый техни-куму, үшкү чери Кызылдын № 9 школа эөлзөн. Спорт нитилдерин-ден бирги черин «Динамо» коман-данын төлээлекчилери чаалап алган.

Бирги черин эөлзөн Кызылдын профессионал-техниктиг училищенин командалын болгаш командалын киржикчилерин спорт нитилдеринин болгаш организастааларын республика чөвүлелин мактал бажы-китери-биле шаңдаан.

А. КУМАЯК.

Республикага АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бүгүн республикага болгаш Кы-зылда бузуттагалап каап турар хүн болур. Лат ой тавында болгаш ол бо-чүк уланышкынын болур. Агаар-нын температурасы республикага—

22—27, а Кызылга—23—25 градус соок болур.

Редантор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

АҢЧЫЛААРНЫҢ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ!

Тыва республиканын аңчылар болгаш балыкчылар нитилелин баштаар чери областтар аразында непередип, тарадыр сорулганы 500 санныг ак ноданын болгаш дашнаар үндүрери-биле 2000 санныг торлааны дириге тударын болгаш белеткээрин чорудуп турар. Дириге туткан, кадын-шыркан ак ноданын бирээзинин өртөз 5 рубль, бир диги торлаанын өртөз — 3 рубль.

Дириге туткан ол аңчылары Тыва республиканын аңчылар болгаш балыкчылар нитилелин Кызыл хоорайда Сельская нудумчу-зунда № 75 бажында эвобазасын хүлээп ап турар.

Тыва республиканын аңчылар болгаш балыкчылар нитилелин аңчылары дириге тудары-биле керээ чарган аңчыларын ук аңчылары сөөртүп чедеринге херөгээр илетилер-биле болгаш тударын чепестери-биле хандырып турар.

Бо дугайын билип алыры-биле баштаар черин интотарыңа баар, адреси: Кызыл хоорай, Оюн Нурседи нудумчузу, бажын № 82, телефон № 22—55.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ АҢЧЫЛААР БОЛГАШ БАЛЫНЧЫЛААР НИТИЛЕЛИНИҢ БАШТААР ЧЕРИ.

Кинотеатрларга

ДЕКАБРЬ—19-ТА

«НАЙРАЛ»: «Гусар баллазы» 10, «Аныя тура халычы» 12, 2, 4, 6, 8, 10 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: Уруларга программалар 10, «Арыг шитимде ыш» 11, 1, «Нозар» (1—2 сериялы) 3, 5, 10, 7, 20, 9, 30 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Никотизанын» төңүзү» (1—2 сериялы) 1, 3, 4, 5, 6, 30, 9, 15, «Масарад» 4, 30, 8, 30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Хажыдар көрүнүчтерин ораны» 3, 15, 7, 15, «Тарзан-нын өлгөни» 5, 15, 9, 15 шактарда.

РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХӨГЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫНГА

Декабрь 21-де.

ЭСТРАДЫГ КОНЦЕРТ

(Ийи кезектиг)

Декабрь 22-де

«САМБАЖЫК»

деп шипин болур.

Кайызы-даа кежээнинин 7 шакта эгелээр.

Дирекция.

КОЛХОЗТАРГА, СОВХОЗТАРГА, БУДУРУЛГЕЛЕРГЕ БОЛГАШ АЛБАН ЧЕРЛЕРИНГЕ

Тыва респотребсоюзтун салгы базазында дараазында бараан нарын киргенин дыңнаттымыс:

Булуңуң каа 70x70 мм кг 0,05	— руб.	«Мурнакчы фермага»	— 5-33
пешка аксы (герматиктиг) бир кезээ	3-35	деп вымпел	
будук ора	кг 0,95	«Мурнакчы авт ажаакчызынга»	5-35
терге дугуңуң демири бир компл.	37-00	деп вымпел	
толь бир дүрүү	2-46	«Мурнакчы трактор бригадасынга»	5-35
рубериод	4-80	деп вымпел	
«ЗИС-5» деп автомобиль оладу бир компл.	42-42 руб.	«Социалисттик чарыктың мурнакчызынга»	5-35
одалга арматуразы	328-00	деп вымпел	
бабит	2-48	«Эң эки комбайнерге»	5-35
тулуг кидири	0-58	деп вымпел	
будук булгаажы «С-365» бир кезээ	1-70	«Совхозтун мурнакчы салбырынга»	5-35
резинчиттинге ремь 150/5 № 2	2-37	деп вымпел	
резинчиттинге ремь 80/3	2-67	«Мурнакчы хову бригадасынга»	5-35
насос вакуумнуг «ВНК-3» бир кезээ	650-00	деп вымпел	
цемент тонназы	36-00	«Мал ажылының мурнакчы бригадасынга»	5-35
биланара стол кырының бир компл.	30-00	деп вымпел	
батареялыг прёмник «Родина» бирээзи	78-50	«Эң эки бригадага» деп вымпел	5-35
батареялыг прёмник «Минск»	40-25	«Коммунисттик күш-ажыл ээлчезинге»	5-35
прёмник батареялыг бир компл.	9-45	деп вымпел	
детекторлук радиопрёмник	—	«Мурнакчы токарга» деп вымпел	5-35
«Комсомол» бирээзи	4-58	«Мурнакчы зенонга» деп вымпел	5-35
кертке сөдөлка бирээзи	3-59 руб.	«Эң эки зенонга» деп вымпел	5-35
сөдөлка чоңа	2-06	«Эң эки тракториске» деп вымпел	5-35
дорт сөдөлка	3-37	«Эң эки бригадага» деп вымпел	5-35
резинчитке багыг чулар	1-30	«Эң эки кукурузоводак» деп вымпел	5-35
ат чок багыг чулар	1-91	«Коммунисттик күш-ажыл негизинге»	5-35
ийи атыңи хомуду	9-25	деп вымпел	
чаңгыс атыңи хомуду № 0	10-20	«Коммунисттик күш-ажылдын шалыкчызынга»	5-35
чаңгыс атыңи хомуду № 1	10-80	деп вымпел	
чаңгыс атыңи хомуду № 2	11-70	«Мурнакчы бригадага» деп вымпел	5-35
«Коммунисттик күш-ажыл бригадасынга»	3-60	«Мурнакчы комсомолчу-аньяктар бригадасынга»	5-35
деп вымпел		деп вымпел	
«Эң эки хаваан ажаакчызынга»	4-10	«Эң эки пионерги зенонга»	2-20
деп вымпел		деп вымпел	
«Эң эки шынар бригадасынга»	6-8	Отряд туту деп вымпел	0-85
деп вымпел		«Эң эки пионер отрядтарынга»	
«Коммунисттик күш-ажыл негизинге»	6-80	деп вымпел	
деп вымпел		«Эң эки совхозка» деп вымпел	5-35
«Мурнакчы кассига»	6-80	«Эң эки харылаачыга» деп вымпел	5-35
деп вымпел		«Эң эки телефониске» деп вымпел	5-35
«Коммунисттик күш-ажылдыг бригадасынга»	6-80	«Көдээ ажал-агыйнын мурнакчызынга»	
деп вымпел		деп вымпел	
«Мурнакчы кадарчыга»	5-35		